

რევაზ

მიშველაძე

ჩვეული თხზულებანი

ოცდახუთი ტომიცა

თანამედროვე ქართული ლიტერატურის კლასიკოსის, რუსთაველის პრემიის ლაურეატის, რევაზ მიშველაძის შემოქმედება კარგანანია მსოფლიო ლიტერატურის ორგანულ ნაწილად იქცა.

„საქართველოს მაცნე“ გამოსცემს პროზის დიდოსტატის რევაზ მიშველაძის ჩვეულ თხზულებათა ოცდახუთტომეულს.

მკითხველი ამ ტომების წაკითხვისას ადვილად დარწმუნდება, რომ მწერლის უანრულად უაღრესად მდიდარ ნაწერებში ჩანს არა მარტო საქართველოს პრობლემები, არამედ ქართული სარკმლიდან დანახული მსოფლიოც.

2013

დრამატურგია

ტომი
XVI

გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“

ISBN 978-9941-16-228-2 (ოცდახუთივე ტომი)
ISBN 978-9941-16-330-2 (XVI ტომი)

სპექტაკლი ფეხით მოსიარულეთათვის

ორმოქმედებიანი პიესა

რედაქტორი **მერაბ ცაგარეიშვილი**

კომპიუტერული
უზრუნველყოფა **მავრა ბანცური**
ციალა ძიმისტარიშვილი

© რევაზ მიშველაძე, **რჩეული თხზულებანი ოცდახუთი ტომად**

© **გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“**, თბილისი, 2013

მისამართი: თბილისი, 0179, ი. ჭავჭავაძის გამზ. №27

მოქმედი პირნი

სოსო კახაძე – კვლევითი ინსტიტუტის მეცმუშაკი.

ნანა – სოსოს მეუღლე.

ლერი – შვილი; ფილოსოფიური დაამთავრა და სამსახურს ეძებს.

მიმოზა – ნანას ნათესავი, სტუდენტი გოგონა.

ლილი – სოსოს საყვარელი.

შიო – კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორი, სოსოს თანაკურსელი.

რეზო კოპაძე – სახლმმართველი.

ელდარ ქიქოძე – ლოთი.

დათუნია ბუხაიძე – სოსოს შორეული ნათესავი.

ნადია – მემანვნე ქალი.

სანდუხაძე }
ჯიჭონაია } სამეცნიერო ცენტრის ინსპექტორ-ინსტრუქტორები

სალდაძე }
ვაჩაძე } პენსიონერები.

ტყავისპალტოიანი კაცი

პირველი მოქმედება

მესამე ზარის შემდეგ როგორც კი დარბაზში სინათლე ჩაქრება, სცენიდან მქუხარე ტაში და ოვაციები მოისმის. ტაშის გრიალში იღება ფარდა. სცენაზე თხუთმეტიოდე კაცი ზის და აღტაცებული სახეებით წინ იმზირება. მათ შორის, ოდნავ განზე მჯდარი მოჩანს სოსო კახაძე. ორმოცდაათიოდე წლის სიმპათიური, ინტელიგენტური გარეგნობის კაცი. სოსო იმით განსხვავდება დარბაზში მყოფთაგან, რომ ტაშს არ უკრავს. მკლავები ერთმანეთში ჩაუხვევია და მასაც სხვებივით ერთ მხარეს მიუპყრია მზერა როგორც იქნა, დაცხრა ტაში, დიქტორის მკაფიო მაჟორული ხმა:

დიქტორი – ნება მიბოძეთ, ეს ტაში ჩავთვალო ჩვენი ერთსულოვნებისა და არნახულ მიზანდასახულებათა მხარდაჭერის გამოხატულებად!

ისევ ტაში.

არის წინადადება შეწყდეს კამათი!

ისევ ტაში

წინააღმდეგი ხომ არავინ არის?

ისევ ტაში.

რამდენიმე კაცი კრებიდან გაპარვას აპირებს, მაგრამ გვერდითა კარებთან მდგომი, წითელსამკლაურიანი მორიგე უკან აბრუნებს.

თავი ხომ არავის შეუკავებია?

ისევ ტაში.

რაკი განცხადებისათვის სიტყვას არავინ ითხოვს, წავიკითხოთ რეზოლუციის პროექტი!

ისევ ტაში.

სოსომ ხელი ასწია. დარბაზი გაისუსა.

სოსო – თუ შეიძლება!

დ ი ქ ტ ო რ ი – განცხადებისთვის სიტყვა ეძლევა მეცნიერთანამშრომელს – სოსო კახაძეს.

სოსო წამოდგა და ტელევიზორის ეკრანის მსგავს ჩარჩოში დადგა. სოსო გაურკვეველი სიტყვებით, ბგერების უაზრო წამოძახილით იწყებს სიტყვას. ტელევიზორის ჩარჩოს წინ ქალი ზის და, როგორც მუნჯებისთვის გადაცემაშია, ხელებითა და მიმიკით უხსნის დარბაზს სოსოს ნათქვამს. დარბაზმა ამოიგმინა. გამორბიან სკამებით. ყველას სურს მოუსმინოს. სცენა ივსება. კარ-ფანჯრიდან სახეები იჭყიტებიან, სოსომ დაამთავრა. ტაში. სოსო დაჯერებული ნაბიჯით ავანსცენაზე მიდის, უკან მიჰყვებიან. სცენა ბრუნავს.

მწუხარების, უბედურების მაუნყებელი ქორალი ან მაჟორული სამგლოვიარო მელოდია გაისმის. იხსნება ფარდა, შემადლებულ ფიცარნაგზე თეთრ კვართსანმერთულში გამონყობილ სოსო კახაძეს ანათებს რამპის შუქი. ირგვლივ წყვდიადია. სოსოს წინ ტყავის პალტოიანი კაცი დგას ზურგით მაყურებლისაკენ.

ტ ყ ა ვ ი ს პ ა ლ ტ ო ი ა ნ ი – მოქალაქე კახაძე, კიდევ ერთხელ დაბეჯითებით გიმეორებთ: ჩაიცვით და წადით შინ. ამაოდ გაისარჯეთ; გმირად გახდომის ოპერაცია ჩაიშალა. საწყობში ეკლის გვირგვინი აღარ აღმოჩნდა.

ს ო ს ო – მაინც უფრო მეტად გშინებიათ ჩემი, ვიდრე მეგონა.

ტ ყ ა ვ ი ს პ ა ლ ტ ო ი ა ნ ი – სამწუხაროდ, ჩვენ ორნილა ვართ ამ ოთახში. ჩვენი საუბარი არავის ესმის. მე თქვენ ბიოგრაფობას არ ვაპირებ. ჩემი საზრუნავიც მყოფნის.

ს ო ს ო – მაგრამ თქვენ უკვე შეხვედით ისტორიაში; სრულიად უმიზეზოდ და უსაბუთოდ ერთხელ და სამუდამოდ გამწყრალო იუპიტერო.

ტ ყ ა ვ ი ს პ ა ლ ტ ო ი ა ნ ი – ისტორიას ჩვენ ვწერთ. და ისინიც, ხვალ თქვენს ცრემლიან სიტყვას რომ მოისმენენ, შევცდი, მაპატიეთ, მომეცით ვადა იქნებ გამოვსწორდეო. ამას თქვენ იტყვით, გაბედული სოსო კახაძე, ვაი სირცხვილო.

ს ო ს ო – ვინ იცის, იქნებ ასეც მოხდეს, მაგრამ რაკი აქ ორნი ვართ, მინდა თქვენ იცოდეთ; ეგ მხოლოდ თავის გადარჩენის ხერხი იქნება.

ტ ყ ა ვ ი ს პ ა ლ ტ ო ი ა ნ ი – რაშიც ვერავის დაარწმუნებთ თქვენი დარჩენილი სიცოცხლის მანძილზე.

ს ო ს ო – რა დაგიშავეთ?

ტ ყ ა ვ ი ს პ ა ლ ტ ო ი ა ნ ი – ჩვენ ვერაფერი.

ს ო ს ო – მე ხომ თქვენი დახმარების სურვილი მქონდა. ხომ შემეძლო, არ მეთქვა, ყურად მევლო როგორც აქამდე. ესეც არ იყოს, გულით მჯეროდა, რომ სხვაგვარი ფიქრით თქვენს რისხვას არ დავიმსახურებდი.

ტ ყ ა ვ ი ს პ ა ლ ტ ო ი ა ნ ი – მაგრამ თქვენ ხომ გულწრფელი თითქმის არასოდეს არა ხართ. თქვენ მხოლოდ სახელის განთქმა გსურდათ. ახლაც იმიტომ დგახართ ალდგომის კრავივით და ყელმოღერებული გამომწვევად მესაუბრებით, რომ დიდი სურვილი გაქვთ, მოთმინებიდან გამოგვიყვანოთ. მაგრამ არ დაგსჯით. წადით. მოიქეცით, როგორც გსურდეთ. წამებულის ყველა ვაკანტური ადგილი დაკავებულია.

ს ო ს ო – თქვენ დემაგოგი ხართ.

ტ ყ ა ვ ი ს პ ა ლ ტ ო ი ა ნ ი – აბა თქვენს სულში ჩაიხედეთ. განა საქმის კაცი და, როგორც თქვენ ამბობთ, „დახმარების სურვილით ანთებული“, ასეთ დროს ტრიბუნაზე დადგებოდა და ტალახს გვესროდა?

ს ო ს ო – თქვენ ვერ გამიგეთ, მე თქვენს მხარდასაჭერად გამოვედი. მინდოდა სხვებისთვის დამემტკიცებინა, რომ დიახაც ძალგიდთ მცდარსაც მოუსმინოთ და ეკამათოთ. თქვენთვის რომ მოთმინების უნარს არ ელალატნა, ყველაფერი რიგზე იქნებოდა.

ტ ყ ა ვ ი ს პ ა ლ ტ ო ი ა ნ ი – მოქალაქე კახაძე. ჩვენ თქვენმა „სხვა აზრმა“ კი არ გაგვაღიზიანა, თქვენმა სურვილმა შეგვზარა. ერთბაშად რომ გადაწყვიტეთ ხელი დაგექნიათ, გამოგვეყოფოდით და საღამოხანს, შინ მისულს, ტელეფონით ბრბოს კომპლიმენტები გესმინათ. გვაპატიეთ, რომ ვერ შეგინყვით ხელი. ხვალ არცერთი თქვენი თანამოაზრე არ გამოვა თქვენს დასაცავად.

ს ო ს ო – მაგრამ ყველა მათგანს ეცოდინება, რომ სოსო კახაძე მოლაპატე და ავადმხედვარი არ არის.

ტ ყ ა ვ ი ს პ ა ლ ტ ო ი ა ნ ი – ნადით შინ. თუ ოდესმე დაგვეჭირდით, დაგიძახებთ!

სალამო სოსო კახაძის ბინაში. კუთხეში წინა პლანზე ტელევიზორი დგას (ნამდვილი ტელევიზორი, რომელიც ხშირად ჩაირთვება და გამოირთვება სპექტაკლის მსვლელობის დროს). ერთ კარებს აბაზანის მიმნიშნებელი ნახატი („დუში“, ვთქვათ), ამშვენებს და შიგნით სინათლე კიაფობს, მთელი პირველი მოქმედების მსვლელობაში სოსოს მეუღლე – ნანა აბაზანაშია და იქიდან ისმის მისი ხმა. მაგიდასთან თავდახრილი ზის მიმოზა და მეცადინეობს. ზარი. მიმოზა კარს აღებს. შემოდის სოსო კახაძე, უკან სახლმმართველი რეზო კობაძე მოსდევს. სოსომ ჩანთა დივანზე მიაგდო, ჰალსტუხი მოიხსნა და მიმოზას შეაჩერა. ისინი დანყებულ საუბარს განაგრძობენ. სოსო ოთახს გარშემო უვლის და რეზოც ნაბიჯ-ნაბიჯ მიჰყვება.

რ ე ზ ო – თქვენ არ გეკადრებათ, სოსო ბატონო, თქვენ რომ ამას აკეთებთ, შეგნებული, შეუგნებელს რა უნდა მოვთხოვოთ.

ს ო ს ო – არ ვიზამ მაგ საქმეს, მორჩა და გათავდა.

რ ე ზ ო – არის ახლა ეგ ლამაზი სტუმრების თვალში?

ს ო ს ო – არ ვიცი. რომელი დელეგაცია გაივლისო, რა მითხარი?

რ ე ზ ო – ნამიბიის.

ს ო ს ო – მერე, ნამიბიაში შარვლებს არ რეცხავენ?

რ ე ზ ო – ალბათ. კი.

ს ო ს ო – თუკი რეცხავენ, ჩემო რეზო, ალბათ აშრობენ კიდეც, ხომ?

რ ე ზ ო – მე სულ არ მიშლის თქვენი შარვალი ხელს. ახლავე ჩამოახსნევიანე მთელ სახლს სარეცხიო, უფროსმა.

ს ო ს ო – შენც უთხარი: სოსო კახაძე პრინციპის გულისთვის უარს ამბობს-თქო.

რ ე ზ ო – რა პრინციპიაო, რომ მკითხოს?

ს ო ს ო – რა და, დალალა, ბატონო, სოსო კახაძე სტუმრების დასანახავად ძალად გალამაზებამ-თქო.

რ ე ზ ო – ღირს მერე, ასეთ უბრალო საქმეზე ამხელა ამბის ატეხვა?

ს ო ს ო – ამბავს თქვენ ტეხთ, მე კი ვამტკიცებ, რომ ჩემი სველი შარვალი საერთაშორისო ურთიერთობაზე არავითარ გავლენას არ ახდენს. გაიაროს ნამიბიის დელეგაციამ და ნახოს, რომ ჩვენ შარვლები გვაქვს და ხანდახან ვრეცხავთ კიდეც.

რ ე ზ ო – არ იქნება ლამაზი.

ს ო ს ო – რაზე ვლაპარაკობთ ახლა, რეზო, მე და შენ. შენც ხომ კარგად იცი, შარვალს რატომ არ ვხსნი. ძლივს, ამ ათ წელიწადში რალაც სათხოვარი გაგიჩნდათ შენ და შენს უფროსს ჩემთან და არ გაგანვალებთ? როგორ ფიქრობ შენ.

რ ე ზ ო – ნუ გვემუქრები, ბატონო სოსო, ბოლოს და ბოლოს თქვენ ერთი მოქალაქე-მობინადრე ხართ.

ს ო ს ო – ააა, გამარჯობა შენი. ახლა გავხდი მოქალაქე და მობინადრე? მთელი ცხოვრება რომ ხარივით ვზმუი და ჩემკენ ერთხელაც არ გამოიხედავთ, მაშინ არა ვარ მობინადრე?

რ ე ზ ო – ეს ჩვენი ურთიერთობა კერძო ამბავია. ეს კერძო ამბავი სულ არ აინტერესებს ნამიბიის დელეგაციას, წავა ის კაცი და ამბავს წაიღებს.

ს ო ს ო – თუ გიფიქრიათ, შენ და შენს უფროსს სწრაფად და იაფად რომ სახლებს აშენებთ, სად უნდა გააშროს ხალხმა შარვლებიო?

რ ე ზ ო – ჯერ ერთი, ჩვენ სახლებს არ ვაშენებთ და მეორეც, რა პრინციპული მნიშვნელობა აქვს თქვენთვის, მაგალითად, ათ წუთს. გაივლის დელეგაცია და გაკიდეთ მერე. ვინ დაგიშალათ.

ს ო ს ო – (მაგიდას მიუჯდა, გაზეთი გაშალა, მიმოზას მიუბრუნდა). დარეკა ვინმემ?

მ ი მ ო ზ ა – ქალმა დარეკა ერთმა, სოსო ბიძია.

ს ო ს ო – რა უთხარი.

მ ი მ ო ზ ა – მალე მოვა-მეთქი. კიდე ვილაცხევი რეკავენ და ხმას არ იღებენ.

ს ო ს ო – ელდარი ხომ არ მოსულა?

მ ი მ ო ზ ა – ჯერ არა, სოსო ბიძია.

რ ე ზ ო – ჰე, რას მიშვრებით ახლა მე, ბატონო სოსო?

ს ო ს ო – მე ჩემი უკვე გითხარი, ბატონო რეზო. სხვებმა ჩამოხსნეს?

რ ე ზ ო – კი.

ს ო ს ო – მით უმეტეს. იფართხუნოს ერთმა შარვალმა, გამონაკლისის წესით, არ დაიქცევა ქვეყანა.

რ ე ზ ო – ქვეყანას რა დააქცევს, მაგრამ არ ივარგებს ასე.

ს ო ს ო – (სკამზე შემოტრიალდა). რალაცაშია საქმე. როგორც ყოველთვის, რალაცას მიმალავთ, თორემ ასე არ გაჭიჭინდებოდით შენ და შენი უფროსი. მეათე სართულზე ლურჯი შარვალი ნამიბიის დელეგაციისთვის რაიმე საიდუმლო ნიშანი ხომ არ არის, მითხარი, თუ გიყვარდე?

რ ე ზ ო – დაგვცინით კიდეც, ბატონო სოსო?

ს ო ს ო – ახლა, თუ კაცი ხარ, ნერვების მოშლა არც შენ გაკლია დღეს და არც მე.

ნ ა ნ ა – (ხმა აბაზანიდან): სოსო!

ს ო ს ო – ბატონო.

ნ ა ნ ა – ვის ელაპარაკები?

ს ო ს ო – რა მნიშვნელობა აქვს, მეგობარია! (რეზოს მიუბრუნდა). რაზე შევჩერდით? საორჭოფო სიტყვა არ მითქვამს შენთვის. ახლა იმოქმედე ისე, როგორც საჭიროა, მიდი უფროსთან და მოახსენე: პრინციპულ უარს ამბობს შარვლის ჩამოხსნაზე-თქო.

რ ე ზ ო – მერე?

ს ო ს ო – რა მერე? ჩამომახსენებენ, ალბათ, ადმინისტრაციული წესით. ძალა თქვენ ხელშია და უფლება.

რ ე ზ ო – აბა, რაკი ასე წავიდა საქმე, ეს დღე და ეს საათი დაიმახსოვრე, ბატონო სოსო.

რეზო კოპაძე კარისკენ მიდის გაჭიმული. სოსო მიაცილებს.

ს ო ს ო – დამახსოვრებული მაქვს.

რ ე ზ ო – არ მინდოდა ცუდის გაკეთება.

ს ო ს ო – ნუ მემუქრები, თუ ძმა ხარ, ყველანაირ მუქარას მიჩვეული ვარ.

რ ე ზ ო – არ მოგიხდებათ ბოლოს ეგ შარვლის ამბავი თქვენ, თორემ მე რა, მე პატარა კაცი ვარ. ნამიბიის დელეგაცია გაივლის, და ჩვენ აქ ვრჩებით, იცოდე.

ს ო ს ო – ვიცი, ბატონო, ვიცი.

რ ე ზ ო – თქვენ რომ ამას იზამთ, – შეგნებული, შეუგნებელს...

ამ დროს ქუჩაში სირენების ხმა და ავტონისპექციის მანქანის რუპორის ხმა გაისმის – „ყურადღება, ყურადღება, გადადით მარჯვნივ და გააჩერეთ, დელეგაცია მოდის, დელეგაცია მოდის!“ რეზო კოპაძე ფაცხა-ფუცხით გავარდა. მიმოზა წამოხტა. საიდანლაც პატარა ბაირალი გამოიტანა და ფანჯარას გადაეკიდა, ბაირალს იქნევს. საორკესტრო, საზეიმო ლაიტმოტივი ქუჩიდან შინ შემოდის. წამის შემდეგ სიჩუმე ჩამოვარდა. სოსო თავჩაქინდრული ზის მაგიდასთან და გაზეთს ჩაჰკირკიტებს.

ნ ა ნ ა – (ხმა აბაზანიდან): სოსო!

ს ო ს ო – ბატონო.

ნ ა ნ ა – რა მოხდა?

ს ო ს ო – არაფერი, დელეგაციამ ჩაიარა.

ნ ა ნ ა – რომელმა დელეგაციამ?

ს ო ს ო – ნამიბიის! (ხაზგასმულად ხმამალლა, გალიზიანებულად ამბობს).

ტელეფონი რეკავს. მიმოზა და სოსო ერთდროულად წამოხტებიან და ელვის სისწრაფით გარბიან. მიმოზამ მოასწრო და ყურმილი აიღო. სოსომ ხელეები გაასავსავა.

მ ი მ ო ზ ა – გისმენთ, გისმენთ. (ყურმილს სდებს)

ს ო ს ო – მიმოზა, კი არ გენყინოს, მარა, რამდენჯერ გითხარი, შვილო, როცა მე სახლში ვარ, ტელეფონს მე ავიღებ-მეთქი.

მ ი მ ო ზ ა – ბოდიში სოსო ბიძია, დამავინწყდა.

მიმოზა თავის მაგიდასთან ჯდება და ისევ წიგნს უღრმავდება. ხანდახან სულელივით თავისთვის ჩაიცინებს. სოსომ ტელევიზორი ჩართო. გადართო ერთ არხზე, მეორეზე, მესამეზე, მერე საერთოდ გამორთო.

კარის ზარის ხმა გაისმა. სოსომ მიმოზას ანიშნა და თვითონ ფეხაკრეფით სამზარეულოსკენ გააბიჯა. მიმოზაც ფეხაკრეფით მიდის კართან და სათვალთვალში იხედება.

ს ო ს ო – ელდარია?

მ ი მ ო ზ ა – არ არის ელდარი, სოსო ბიძია.

სოსომ შვევით ამოისუნთქა და წელში გაიმართა.

მიმოზამ კარი გააღო. შემოდის შიო – სოსოს თანაკურსელი, ამჟამად იმ კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორი, სადაც სოსო მუშაობს. სოსო და შიო მარტო რჩებიან.

სოსო ზის, შიო წინ და უკან დააბიჯებს, ცოტა ხნის შემდეგ როლები იცვლება – შიო ზის და სოსო წინ და უკან დააბიჯებს.

შ ი ო – სოსო, ჩვენ სერიოზულად უნდა მოვილაპარაკოთ.

ს ო ს ო – კი, ბატონო.

შ ი ო – არ გინდა, არ გჭირდება ეს ამბავი, სოსო, შენ. არ არის ახლა ამის დრო.

ს ო ს ო – რისი დრო?

შ ი ო – ვილაპარაკოთ გულახდილად, თუ ძმა ხარ, მიამიტობის თამაში მინდა ახლა მე?

ს ო ს ო – პირდაპირ მითხარი, შიო ბატონო.

შ ი ო – განყოფილების სხდომაზე გამოსულხარ.

ს ო ს ო – გამოვედი.

შ ი ო – მერე?

ს ო ს ო – რა მერე?

შ ი ო – სწორად მოიქეცი?

ს ო ს ო – ორმოცდაათი წლის კაცი ვარ, შიო მე და ლამის პირველად ვთქვი სიმართლე კრებაზე.

შ ი ო – როგორ ამბობ მაგას, არ გრცხვენია მაინც? აბა დაფიქრდი. აქამდე მაიმუნი ვიყავიო, ეს გინდა თქვა? ეს ასეც რომ ყოფილიყო, ახლა ამხელ? არის ახლა ამის საჭიროება?

ს ო ს ო – სწორად გამიგე, თუ ძმა ხარ, მე ვილაცხას კი არ ვბაძავ, რასაც ჩემი სინდისი მკარნახობს, იმას ვაკეთებ.

შ ი ო – თავი გავანებოთ იმას, რომ მართალი არა ხარ. როგორ ფიქრობ, დაგვიანებული არ არის? ახლა რომ აკვინტილდი, შენ არ იყავი მთელი ცხოვრება ამას, ამას და ამას ტაშს რომ უკრავდიო, არ გეტყვიან? ახლა რა ბზიკმა გიკბინაო, არ გეტყვიან? მთელს შენს ცხოვრებას არ დაგიდებენ მაგალითებად?

ს ო ს ო – ვინ მეტყვის?

შ ი ო – ვისაც ახლა, ვითომ ექომაგები, ვისთვისაც ახლა გმირობანას თამაშობ.

ს ო ს ო – მე არაფერს არ ვთამაშობ, კიდევ გიმეორებ, ბატონო შიო, მეტი ველარ გავუძელი, ზოგი, შეიძლება, ისე მოკვდეს, ერთხელაც არ წამოცდეს სიმართლე. შენ ლექსები გიყვარს?

შ ი ო – რა შუაშია ლექსები, სოსო. მე საქმეზე გელაპარაკები.

ს ო ს ო – მოიცა, ა, თუ მოვძებნე... აგერ არის, დაუგდე ყური, რას წერს მორის ფოცხიშვილი:

„არც რას გეტყვი, არც რას გკითხავ,
მაგრამ მინდა დარდად გქონდეს. –
ერთხელ მაინც უნდა ითქვას,
რაც არ თქმულა არასოდეს!

სიცოცხლეში ერთხელ მაინც,
ერთხელ მაინც, ერთხელ,
ერთხელ მაინც უნდა შეხვდე

ღმერთებს, როგორც ღმერთებს.
ერთხელ მაინც სიცოცხლეში,
ერთხელ მაინც, ერთხელ!

ერთხელ ტყვიაც უნდა მოგხვდეს,
უნდა ჟღერდე რისხვის ზარად, –
ერთხელ მაინც უნდა მოხდეს
რაც არასდროს არ მომხდარა!

სიცოცხლეში ერთხელ მაინც,
ერთხელ მაინც თურმე,
უნდა ასწავდე, როგორც ქარი
აღზევებულ ღრუბლებს,
ერთხელ მაინც, ერთხელ მაინც,
ერთხელ მაინც, თურმე.

ერთხელ მაინც უნდა იცნო
მტერი მტრად და აჰყვე სინდისს,
ერთხელ მაინც უნდა სტკიცო
სილა მას, ვინც ურცხვად გვყიდის!

ერთხელ მაინც უნდა აღსდგე,
ან არადა, მოკვდე მაინც,
ერთხელ მაინც უნდა ჰგავდე
რწმენის ჯვარზე გაკრულ რაინდს!

სიცოცხლეში ერთხელ მაინც,
ერთხელ მაინც, ერთხელ!

შ ი ო – მშვენიერი სიტყვებია, მაგრამ მხოლოდ სიტყვებია და
მეტი არაფერი.

ს ო ს ო – სხვა ვერაფერი ნახე, მეცნიერმა კაცმა ამ ლექსში, შიო?

შ ი ო – რაო, მაინც, რა მინდაო?

ს ო ს ო – რა მინდაო და ასე არ შეიძლება ცხოვრებაო.

შ ი ო – როგორო?

ს ო ს ო – როგორო და როგორც მე და შენ ვცხოვრობთო.

შ ი ო – მე ვიცი მართო ეგ ამბავი, სხვა ვერ ხვდება ვითომო?

ს ო ს ო – რა შუაშია, შიო, ის კაცი თავისას ამბობს. პოეტია და
ჩვენზე შორს იხედება, გვაფრთხილებს; ზარს რეკავს,
მეტი რა ქნას?

შ ი ო – ლექსი იქით იყოს და შენ ჩემზე სულ არ ფიქრობ?

ს ო ს ო – შენ რა გიჭირს?

შ ი ო – არ იცი ვითომ, შენ ერთი უფროსი გყავარ, ბიჭო მე, –
შენი კურსის ამხანაგი და მე ათასი უფროსი მყავს.

ს ო ს ო – ნუ მამადლი, თუ ძმა ხარ, შენ თვითონ რომ არ
გდომებოდა ღირექტორობა, კალთას არავინ დაგახევ-
და, ნუ გეშინია.

შ ი ო – მაგას არ გეუბნები. ვინც შენ განყოფილების კრებაზე
ტაშს გიკრავდა, სწორედ იმან დაგასმინა ჩემთან და ის
ნაილებს ამბავს ზევითაც.

ს ო ს ო – ატაროს და იყოს. მე ჩემი სიმართლე მაქვს. ამ სი-
მართლეს გულში შენც ეთანხმები და ზევითაც ბევრი
უჭერს მხარს.

შ ი ო – მითუმეტეს, სოსო. თუ თვითონვე იცი ახალს რომ
არაფერს ამბობ და ჩვენც მაგ აზრის ვართ, რატომ იგ-
დებ თავს საფრთხეში და რატომ გვაგდებ უხერხულ
დღეში?

ს ო ს ო – რა მოგივიდათ, რაშია საქმე, იქცევა ქვეყანა? რამ
შეგაშინათ ასე. როდის იყო სოსო კახაძის სიტყვა ასე
გაშინებდათ? ვიტყვი ხვალ ჩემ სათქმელს. გამოდით,
გამაკრიტიკეთ. შეაჯამებ შენ კრებას, იტყვი: ცდება
ამხანაგებო სოსო კახაძეო. დაინერება ოქმი და გათავ-
და. შეიძლება უკეთესიც იყოს. ამხელა კრებაზე ერთს
მაინც განსხვავებული აზრი ჰქონიაო, იტყვიან. სირცხ-
ვილია შიო, ამდენი წლის განმავლობაში ყველანი ერთ-
ნაირად ვფიქრობდეთ, ერთნაირად მოგვწონდეს, ერთ-
ნაირად გვიხაროდეს.

შ ი ო – რატომ გინდა წამოგესიოს ჩემიანად ეს ამდენი კაცი და,
არ ხარ მართალიო, გიძახონ?

ს ო ს ო (ირონიული ღიმილით). შენ ჩემი დარდი კი არ განუხებს,
იმის გეშინია, რომ მართალი ვარ.

შ ი ო – დავუშვათ, ასეა.

ს ო ს ო – არც იმის ჯავრი გკლავს, რომ საყვედურს გეტყვიან, უფროსი მეცთანამშრომელი წინამასწარა გყოლიაო.

შ ი ო – ჩემს თავს არ დავეძებ. აზრი რომ ჰქონდეს სასწორზე შენ შედგომას, პირველი მე გამოგყვებოდი.

ს ო ს ო – არ გინდა ახლა ჩემთან თხა თხაზე ნაკლების ქარაგმა. შენ ვერ გამომყვებოდი.

შ ი ო – რატომ გგონია, შენ იფიქრე პირველად იმაზე, რაც განყოფილების სხდომაზე გითქვამს?

ს ო ს ო – სულაც არა მგონია, შენ მაღლა ხარ და ჩემზე უკეთ ხედავ, რაც ხდება, მაგრამ, უცნაურია, შენისთანა ენერგიული ხელმძღვანელები ისტორიის ბორბალს ებლაუჭებიან და მის უკან დაბრუნებას ამაოდ ცდილობენ. რაც ხდება, ყველაფერი კანონზომიერად ხდება, დროს ნუ გაუძალიანდებით, დროს. კარიერისთვის თქვენი ჯაჯგური მხოლოდ დროებით შეაფერხებს ისტორიას. სხვა არაფერი გამოვა.

შ ი ო – ახლა ამ მაღალ ფრაზებს მოვეშვათ და ადამიანურად ვილაპარაკოთ. ჩამოვთვალო ახლა ფაქტები იმის დასამტკიცებლად, რომ როცა საჭიროა, მე შენზე ნაკლებად გაბედული არა ვარ?

ს ო ს ო – ხომ გაგიგონია „ქოფაკმა ძაღლმაც კაი ძებნა იცის, მაგრამ ცხვირში ეკალი ეჯავრებაო“.

შ ი ო – მაგით რა გინდა თქვა?

ს ო ს ო – შენ ყოველთვის შენს სკამს გაუფრთხილდები.

შ ი ო – ეშმაკსაც წაუღია სკამი. მე შენ გიფრთხილდები, სოსო და (შიომ ღრმად ჩაისუნთქა) – ჩემს თავსაც.

ს ო ს ო – ჩემი გაფრთხილებისთვის დიდი მაღლობა. ნუ გეშინია, ბოლოს და ბოლოს, მომხსენი და ეგ იქნება.

შ ი ო – შენს ცოლ-შვილს რა პასუხი გავცე?

ს ო ს ო – დღეს მშიერი არავინ მოკვდება. გულის გასივებით კი ბევრი კვდება, იცოდე.

პაუზა. შიო წამოდგა, ფანჯარასთან ზურგშექცევით დადგა, მერე ნერვიულად შემობრუნდა და თავის სკამს დაუბრუნდა.

შ ი ო – სოსო, შოლტი ისე უნდა მოიქნियो, რომ შენვე არ მოგხვდესო, ნათქვამია.

ს ო ს ო – სწორედ მაგ სიფრთხილემ და შიშმა დაგვამონავა და დაგვაცვედნა ჩვენ.

შ ი ო – დაფიქრდი, სოსო, ცეცხლს ეთამაშები.

ს ო ს ო – მე საკმაოდ ვიფიქრე, მეტი აღარ შემეძლია, ხომ შეიძლება, მეტი აღარ შემეძლოს?

შ ი ო – გითხრა რამ შეგასხა ფრთები და რამ წაგათამამა?

ს ო ს ო – აბა.

შ ი ო – ჩემმა დირექტორობამ. იცი რომ მიყვარხარ და უკანასკნელ წუთამდე დაგიცავ.

ს ო ს ო – პირიქით, შენმა დირექტორობამ დიდხანს მაგუბებინა პირში წყალი.

შ ი ო – იცი, რისი იმედი გაქვს?

ს ო ს ო – რისი?

შ ი ო – შენ გგონია, იმხუვლებს მთელი კრება და, სოსო მართალია! სოსოს გაუმარჯოსო, ხელში აგიტაცებს? შენ არ მომიკვდე, ტაშსაც არავინ დაგიკრავს. ხალხი ისეა დამფრთხალი, რომ შენ მხარდასაჭერად არავინ გამოვა.

ს ო ს ო – ვიცი.

შ ი ო – სოსო, ერთი სხვა მხრიდან შევხედოთ შენ საქციელს. დღეს, როცა ამხელა საქმეებს ვეჯავგურებით, შენი გამოსვლა ზურგში ხანჯლის ჩაცემას არ ჰგავს?

ს ო ს ო – რატომ, რატომ თუ ძმა ხარ? პირიქით, რა ვთქვი იცი? კუს ნაბიჯით მივდივართ-მეთქი. თუ უფრო ენერგიულად არ გავაბიჯებთ, არაფერი გამოგვივა-მეთქი.

შ ი ო – უცნაური ხალხი ხართ. სამოცდაათი წელი მიტოპავდით და ახლა ერთ კვირაში გინდოდით აშენება?

ს ო ს ო – აშენება კი არა. დროზე ჩავუღრმავდეთ ჩვენს საქმეს-მეთქი. სხვისი აზრის მოსმენა რომ დავივიწყეთ, იმი-

ტომ იყო ოცდაათწლიან შეცდომებს რომ მივეჩვიეთ. გავეუყვებოდით იმ მცდარ გზას და მერე უკან ველარ გამოვაგნებდით ხოლმე.

შ ი ო – რატომ? ეს სამეურნეო ანგარიში, სახელმწიფო მიღება, კოოპერატივები, ხელმძღვანელი კადრების არჩევნები არაფრად მიგაჩნია? ოქროს თევზის და მებაღურის ზღაპარით ხომ არ მოგდის?

ს ო ს ო – რა კოოპერატივები, თუ ძმა ხარ. ქრთამით გახსნილი ხუთიოდე კოოპერატივი გაუთავებელი რევიზია-კომისიებით შენუხებული, სულს რომ ძლივს ლაფავს? გარდაქმნას ეძახი ამას შენ? ავირჩიეთ ორიოდე თავმჯდომარე და მეურნეობის დირექტორი და შევჩერდით. თქვენ თავისუფალი არჩევნები ხელს არ გაძლევთ. დანიშვნა და მისი ჯვანი!

შ ი ო – სოსო.

ს ო ს ო – გისმენ.

შ ი ო (მუდარის კილოთი). შენთვის ხომ არაფერი მითხოვია. გაიხსენე აბა, ამ ოცდაათი წლის განმავლობაში კარგის მეტი რამე გამიკეთებია?

ს ო ს ო – არა.

შ ი ო – გამოხვალ ხვალ კრებაზე და ბოდიშს მოიხდი. ავჩქარდი-თქო, გამოუცდელიობით მომივიდა-თქო. თუ ძმა ხარ, ასეა საჭირო.

ს ო ს ო – ჩემი თავი შემძულდება, ასე რომ მოვიქცე და, დრო რომ გავა, შენც შეგზიზღდები.

შ ი ო – დამიჯერე სოსო, არაა ვაჟკაცობა, რასაც შენ აკეთებ.

ს ო ს ო – მერე ვინ გითხრა, რომ ვაჟკაცობაზე ვდებ თავს? შიო, რატომ არ გინდა გაიგო, მე დავილაღე, ჩემგან საკმარისია. მე სხვანაირად აღარ შემიძლია.

შ ი ო – კარგად დაფიქრდი, უკანასკნელად გაფრთხილებ, თითზე საკბენად არ გაიხადო საქმე.

ს ო ს ო – ბაბუაჩემი იტყოდა: ვირს რომ საპალნე მოუნდება, წისქვილში შეიხედავსო.

შიომ წონასწორობა დაკარგა. ერთხანს ბოლთას სცემდა, მერე შეჩერდა შუა ოთახში. ზარის ხმაა. აფორიაქდა სოსო. კართან მიიბინა, მაგრამ, როგორც ყოველთვის, მიმოზამ მოასწრო. გარბი-გამორბიან აქეთ-იქით სოსო და შიო.

ს ო ს ო (მიმოზას). ელდარია? (მიმოზა სათვალთვალს არ შორდება.)

შ ი ო (არ იცის, სად დაიმალოს, სოსოს ეკითხება). ვინაა ელდარი, ვინ?

მ ი მ ო ზ ა – ელდარი არ არის, სოსო ბიძია.

ყველაფერი წყნარდება. შემოდის ოცდაათიოდე წლის ლამაზი ქალი – ლილი. სოსო შეცბა.

შ ი ო – ნავედი ახლა მე. სოსო, არ დაგავინწყდეს, თუ კაცი ხარ.

ს ო ს ო – არა, შიო ბატონო.

ლ ი ლ ი – ჩემი მოსვლა ხომ არ გენყინათ, ბატონო?

შ ი ო (ღიმილით) – როგორ გეკადრებათ. ნახვამდის.

შიო კარებისკენ ნავიდა. სოსომ გააცილა და შემობრუნებისას ლილის დაბნეულად შეხედა.

ს ო ს ო – შეენ? (აბაზანისკენ გაიხედა) კი მაგრამ...

ლ ი ლ ი (მიმოზას გახედა და მის გასაგონად ჩაილაპარაკა). თქვენთან პატარა სასაუბრო მაქვს, ბატონო სოსო, თუ მიმიღებთ, საკითხი თქვენი ნაშრომის გამოცემას შეეხება.

ს ო ს ო – მობრძანდით.

ორივენი მიმოზას შეჰყურებენ, მიმოზა მეორე ოთახში გადის. ორივენი სოსოს სანერ მაგიდას მიუსხდნენ.

ლ ი ლ ი – მართალია, რასაც ამბობენ?

ს ო ს ო – რას?

ლ ი ლ ი – დღეს ვილაცხვებთ თვის ხელთათმანი გისვრია.

ს ო ს ო – დაახლოებით.

ლ ი ლ ი – არ ინერვიულო. მე ეგ ძალიან გამეხარდა.

ს ო ს ო – რატომ?

ლ ი ლ ი – რაღაც შეიცვლება შენს ცხოვრებაში. რაღაცა დაიძვრება ადგილიდან.

ს ო ს ო – რა ვიცი.

ლ ი ლ ი – სად არის?

ს ო ს ო – აბაზანაშია.

ლ ი ლ ი – არ მელოდი?

ს ო ს ო – არა.

ლ ი ლ ი – ყურმილს რატომ არ იღებ?

ს ო ს ო – ვინ მაცლის.

ლ ი ლ ი – გარდა იმისა, რომ მომენატრე, თუ მიხვდები, რატომ მოვედი შენთან.

ს ო ს ო – უნდა გენახა, სად მძინავს, როგორ ვცხოვრობ.

ლ ი ლ ი – ეგ ძველი სიმღერაა, კიდე?

ს ო ს ო – რაღაც აუცილებელი საქმე გქონდა, რასაც ტელეფონში ვერ მეტყოდი.

ლ ი ლ ი – გარდა მაგისა, მაინტერესებდა, რა სახეს მიიღებდი, შენი სახლის პარმალზე რომ დამინახავდი.

ს ო ს ო – კმაყოფილი ხარ?

ლ ი ლ ი – არც მაინცდამაინც. შეშინებული კურდღლის თვალები გქონდა.

ს ო ს ო – ლილი, იმაზეც იფიქრე, რომ ყოველ წუთს შეიძლება ჩემი ცოლი აბაზანიდან გამოვიდეს.

ლ ი ლ ი – ის მხოლოდ შენი ცოლია, ჩემი არაფერი არ არის და, თუ შეიძლება, ისიც ეყოს, რომ შენი ცოლი ჰქვია.

ს ო ს ო – გამაგებინე, რა ხდება?

ლ ი ლ ი – არაფერი. მე შენს ცოლს ცხრა წელია ვემალები და საკმაოდ ოსტატურადაც.

ს ო ს ო – მერე, კონსპირაციისთვის მადლობა გითხრას?

ლ ი ლ ი – რატომაც არა, ამდენი ხანი ერთხელაც რომ არ ვანერვიულე და ქმარი უფათერაკოდ შევუნახე, პატარა საქმეა? იატაკს რით აპრიალებთ?

ს ო ს ო – ვერ გეტყვი.

ლ ი ლ ი – ეს შენა ხარ? (ლილიმ კედელზე გაკრულ, ფანქრით დახატულ სოსოს პორტრეტს დაადგა თვალი).

ლ ი ლ ი – არა გგავს. ვინ დაგხატა?

ს ო ს ო – პარიზში, მონმარტრზე, ქუჩის მხატვარმა, ერთ ბოთლ კონიაკად.

ლ ი ლ ი – რა საინტერესოა, დიდხანს გხატავდა?

ს ო ს ო – ლოთი იყო. ხელები უკანკალებდა.

ლ ი ლ ი – თვალებით გგავს, იცი? მარტო თვალებით?

ს ო ს ო – მაშინ უფრო მგავდა. ეგ ათი წლის წინათაა დახატული, რაც დრო გადის, უფრო ვშორდები.

ლ ი ლ ი – ჩემს თვალში შენ სულ არ შეცვლილხარ.

ს ო ს ო – შენს თვალში... ახლა მე ორმოცდაათი წლისა ვარ.

ლ ი ლ ი – დედაა?! (გაიოცა). ორმოცდაათი ბავშვობაში რა ბევრი მეგონა. ალბომი არა გაქვთ?

ს ო ს ო – რა ალბომი (ნერვიულობს, დაბმულივითაა სკამზე).

ლ ი ლ ი – საოჯახო.

ს ო ს ო – მგონი, იყო სადღაც.

ლ ი ლ ი – გეხვენები, მოძებნე.

ს ო ს ო – ლილი! (უჯრიდან მოთმინებაგანყვეტილმა ფოტოალბომი ამოქექა და ლილის მუხლებზე დაუდო.)

ნ ა ნ ა ს ხ მ ა ა ბ ა ზ ა ნ ი დ ა ნ – მიმოზა!

სოსომ მიიღბინა აბაზანის კარებთან.

ს ო ს ო – რა იყო?

ნ ა ნ ა – მიმოზა სად არის?

ს ო ს ო – მეცადინეობს.

ნ ა ნ ა – უთხარი ლობიოს დახედოს.

ს ო ს ო – მე თვითონ დავხედავ. (სოსომ სამზარეულოში გაირბინა, ლილი სურათებს ჩაჰკირკიტებს, სოსო გამოვიდა და სკამს ცალი მუხლით დაეყრდნო).

ლ ი ლ ი – სკოლაში მაინცდამაინც არაფერი.

ს ო ს ო – მაინცდამაინც კი არა, ჭინკას ვგავდი. ყველა მასწავლებელს ვძულდი დასანახავად.

ლ ი ლ ი – მამაშენს რა თმები ჰქონია!

ს ო ს ო – მაშინ ოცდაექვსი წლის იყო.

ლ ი ლ ი – ოჰო, პოზა ნახე! (სხვა სურათს დასცქერის).

ს ო ს ო – არ იცნობ შენ. ჩემი სიდედრის მეგობარია.

ს ო ს ო – შენი სიდედრი მაჩვენე რა.

ს ო ს ო – რად გინდა (აბაზანისკენ გაიხედა). ლილი!

ლ ი ლ ი – რა მოხდა. გამოვა და ეტყვი გამომცემლობის მუშაკია-თქო. შენთან ქალი სტუმრად არ მოსულა? ნუ გეშინია, სცენების გამართვას არ ვაპირებ. რომელია სიდედრი? (სურათს უჩვენებს).

ს ო ს ო – აი, ეს, ლომს რომ ჰგავს.

ლ ი ლ ი – სულაც არა. სიმპათიური ქალია. შენს ცოლს ახლა სჯობია (სხვა სურათს დახედა). აქლემი! რამხელა დრუნჩი აქვს, როგორ ახვედი?

ს ო ს ო – არაბი, აგერ რომ დგას, ერთ სიტყვას ეტყვის და ეს ამხელა ცხოველი ოთხად მოიკეცება. მუცელზე ნაწვება და სანამ კარგად არ მოკალათდები, ყურსაც არ გაიბერტყავს.

ლ ი ლ ი – რა ღირს ეს სიამოვნება?

ს ო ს ო – რა? (აბაზანისკენ იხედება).

ლ ი ლ ი – აქლემით გასეირნება.

ს ო ს ო – ერთ დოლარამდე. ზუსტად არ მახსოვს.

ლილი წამოდგა. შუა ოთახში დადგა. ფეხი ფეხს გადააჯვარედინა, ხელები თმებქვეშ ამოიღო კეფაზე და ტანი ლამაზად გაარწია.

ლ ი ლ ი – შენი სახლი... (მერე კარადასთან მივიდა, უჯრა გამოსწია და ისევ დაკეტა).

ს ო ს ო (ცოტა არ იყოს, ირონიულად) – სანოლ ოთახსაც ხომ არ დაათვალიერებდი?

ლილი ნერვიული ნაბიჯით მობრუნდა და მაგიდას მიუჯდა.

ლ ი ლ ი – არა, აქ ვიყოთ, შენს მაგიდასთან, შენს ტერიტორიაზე უფრო მშვიდად ვარ.

ს ო ს ო – ლილი.

ლ ი ლ ი – სოსო, მომისმინე. სულ მეგონა, რომ აქ სტუმრად იყავი. შენ ხომ იცი, არასოდეს მიფიქრია სერიოზულად იმაზე, რომ სხვას ჩემზე მეტად სჭირდები. შენი ბუდე და შენი სამტრედე გაქვს. მაპატიე, არეულად ვლაპარაკობ. აქ არის შენი ცოლის დაუთოებული თეთრეული კარადაში ჩაწიკნიკებული, შენ მიერ გამონგრეული კედელი და სამუდამოდ გაკეთებული წიგნის თარო. ალბომში დიდის გულმოდგინებით, ქრონოლოგიის დაცვით ჩანებებული სურათები. შენ აქ ცხოვრობ, გესმის ეს რა უბედურებაა?

ს ო ს ო – ეს ჯერ კიდევ ყველაფერს არ ნიშნავს – მე შენ მიყვარხარ, ლილი.

ლ ი ლ ი – შემეშინდა სოსო, რა სისულელე გავაკეთე, რომ მოვედი. შეიძლება გავგიჟდე, როცა აი აქ, ასე წარმოგიდგენ.

ს ო ს ო – ძალიან გთხოვ, ნადი ახლა, აქ სენტიმენტების დრო არ არის, ხვალ მოვალ შენთან და ვილაპარაკოთ.

ლ ი ლ ი – დამაფარე ჰო, როგორმე ხელი დამაფარე და მიმმალე სადმე, არსად არ წავალ.

ს ო ს ო – ლილი.

ლ ი ლ ი – ჰო, კარგი, ნუ გეშინია, წავალ, იცი რის სათქმელად მოვედი?

ს ო ს ო – ჰო.

ლ ი ლ ი – ბავშვს ველოდები.

ს ო ს ო (ანგარიშშიუცემლად) – ძალიან კარგი, ა?

ლ ი ლ ი – ბავშვს ველოდები, შენს შვილს.

ს ო ს ო (ახლალა მიხვდა). ძალიან კარგი... მერე რა მოხდა... შარშანწინაც ხომ ელოდებოდი...

ლ ი ლ ი – ახლა განსხვავება ის არის, რომ აღარ დაგჭირდება ერთ სახლამდე ჩემი მიცილება და ხელების მტვრევით გარეთ ლოდინი. შენს ჭკვიანურ რჩევებს მხედველობაში აღარ მივიღებ, გადავწყვიტე ბავშვის გაჩენა.

ს ო ს ო – ლილი, რაღა დროს ჩემი ბავშვია.

ლ ი ლ ი – ჰო, შენ რასაკვირველია ახალგაზრდა მამიკო ვერ იქნები, და მეც, იქნებ, დიდი ბედნიერება ველარ მომიტანოს, ყოველ შემთხვევაში, ჩემი ახლობლების თვალში, მაგრამ ბავშვს ვაჩენ ჩვენი სიყვარულის დასტურად. შენი მოპოვების სხვა ძალა მე აღარ გამაჩნია. ცხრა წელიწადია გებრძვი და ვერ მოგწყვიტე ამ... ამ... ამ შენს ბუნაგს.

ს ო ს ო – აქამდე რომ ყველაფერი კარგად იყო?

ლ ი ლ ი – ეს შენთვის იყო ყველაფერი კარგად. გამოივლიდი სამსახურიდან. საყვარელი ქალის სანოლში ცოტა ხანს ინებივრებდი, მერე რაღაც სისულელეს მოიმიზეზებდი, წამოხტებოდი, თმას დაივარცხნიდი და გარბოდი შინ. შენ ჩემზე არც გიფიქრია. მე რომ თვალეზღასიებული, ჭერსმიშტერებული ვათევდი უშენო ღამეებს.

ს ო ს ო – მაგრამ შენ ხშირად გითქვამს, რა ბედნიერი ვარო.

ლ ი ლ ი – ჰო, როგორც ჩანს, გაუთავებელი წუნუნის უნდა დამენყო და სამსახურში ნერვული მოვარდნები, როგორც სხვა საყვარლებმა იციან.

ს ო ს ო – ეს შენა ხარ, ეს შენ ლაპარაკობ, ლილი?

ლ ი ლ ი – ყოველ შემთხვევაში, ის ოცდაორი წლის გულუბრყვილო გოგო აღარა ვარ, ცხრა წლის წინ ხბოსავით რომ ჩაგივარდი ხელში.

ს ო ს ო – ლილი!

ლ ი ლ ი – შენ მე მჭირდები, გესმის?! რა „ლილი“, ნუთუ ძალიან დიდ დანაშაულს ჩავდივარ, ნუთუ ცხრა წლის ჩემი გაგიყვებული სიყვარულით ამის უფლება არ მომიპოვებია.

ს ო ს ო – მერე, სიყვარულთან ეს ანგარიშები რა მოსატანია?

ლ ი ლ ი – ის მოსატანია, რომ შენ რომეოს ასაკი კარგა ხანია გაგივიდა. ბერდები. ჩემს ფანჯრებს კი მარტოხელა ქალის საშინელი აჩრდილი უახლოვდება. და მე სრული უფლება მაქვს ბედნიერებისათვის უკანასკნელად გავიბრძოლო.

ს ო ს ო – ცოტა ჩუმიად... უფლება როგორ არა გაქვს, მაგრამ ამ ცხრა წელიწადში შენ ერთხელაც არ გითქვამს და, კაცმა რომ თქვას, ჩვენ ერთმანეთს... (დაბნეულობისგან ყელი უშრება). მე შენ არაფერს გპირდებოდი და ცოლქმრობის ვექსილი არ მომიცია.

ლ ი ლ ი – თქმა რა საჭირო იყო. ამ სახლში შენ ჩემზე მეტად არ უყვარხართ, სოსო.

ს ო ს ო – მაგრამ არსებობს სხვა რაღაცები, რის გამოც, მე ამ კერასთან სამუდამოდ, დიდი ჯაჭვით ვარ დაბმული, ეს წელან შენც წამოგცდა.

ლ ი ლ ი – გეჩვენება.

ს ო ს ო – ბოლოს და ბოლოს... შენ იცი... მე არა ვარ ისე სუსტი მამაკაცი, ცოლებს ვიცვლიდე და ერთიდან მეორისკენ გავრბოდე.

ლ ი ლ ი – უკეთესი იყო გეთქვა, ისე ძლიერი მამაკაცი-თქო. ისინი სიყვარულისთვის ყველაფერს აკეთებენ.

ს ო ს ო – ლილი, ახლა შენ აღელვებული ხარ. ნადი სახლში. მოვალ ხვალ და ვილაპარაკოთ.

ლ ი ლ ი – არა, სოსო, შენ ჩემთან უკანა კარიდან, ფეხაკრეფით აღარ მოხვალ, მეზობლებმა არ დამინახონო, შენ ჩემთან მოხვალ როგორც ჩემი ბავშვის მამა, დინჯად, წელგამართულად ამოივლი კიბეებს.

ს ო ს ო – რა ულტიმატუმი ლილი. გკითხო? თუ ასე არ მოვიქცევი-მეთქი?

ლ ი ლ ი – თუ არ მოხვალ, შიში ნუ გაქვს. შენს მეცნიერულ რეპუტაციას და ოჯახურ იდილიას ჩემის მხრივ ზიანს არ მივაყენებ. ბავშვს გავაჩენ და გავზრდი. ხომ იზრდებიან უმამო ბავშვები. როცა წამოიზრდება, მე მას ვუამბობ, რომ მამა ავიაკატასტროფაში დაეღუპა (ლილის ნელ-ნელა ტირილი ერევა). მას ექნება გამოგონილი გვარი და ეყოლება მამა, რომელიც აქვე ცხოვრობს, მეორე ქუჩაზე, რომელიც თავის შვილს არასოდეს

მიესალმება და თავზე ხელს არ გადაუსვამს. ეს იქნება სულ. მე სხვანაირად დასასჯელად ვერ გაგიმეტებ. ახლა შენ იფიქრე და როგორც სინდისმა გაგიჭრას, ისე მოიქეცი... (ლილი წამოდგა... კარის ზარის ხმა: სანამ სოსო კართან მივიდოდა, მეორე ოთახიდან გამოვარდნილმა მიმოზამ მოასწრო და სათვალთვალში გაიჭვრიტა, სოსო ფეხაკრეფით მიდის სამზარეულოსკენ).

მ ი მ ო ზ ა – ელდარი არ არის, სოსო ბიძია. (მიმოზა კარს აღებს, შემოდის დათუნია ბუხაიძე, მიმოზას გაუღიმებს და ხელს ჩამოართმევს. სოსოსკენ წამოვა და გადაეხვევა. ლილის დაინახავს, ბოდიშს ეტყვის და ხელს რომ ჩამოართმევს, მონუსხულივით თვალს არ აცილებს).

ლ ი ლ ი – მე გეახლებით, ბატონო სოსო, მე მგონი წიგნთან დაკავშირებით ყველაფერი გარკვეულია.

ს ო ს ო – (დაბნეული) ყველაფერი არა. შეიძლება ბოლო პარაგრაფი შეიცვალოს. ხვალ გამოვივლი გამომცემლობაში.

ლ ი ლ ი – კეთილი. კარგად ბრძანდებოდეთ.

ს ო ს ო – კარგად ბრძანდებოდეთ.

ლილი გავიდა. მიმოზა წიგნს დაუბრუნდა, ხანდახან დათუნიას გამოხედავს და გაუღიმებს. აშკარად ჩანს სტუმრის მიმართ გულგრილი არ არის.

ნ ა ნ ა ს ხ მ ა ა ბ ა ზ ა ნ ი დ ა ნ – მიმოზა!

ს ო ს ო – ბატონო.

ნ ა ნ ა – ვინ მოვიდა?

ს ო ს ო – დათუნია, ჩვენი, ბუხაიძე.

ნ ა ნ ა – როდის ჩამოვედიო?

ს ო ს ო – არ მიკითხავს.

ნ ა ნ ა – მამიდა როგორ არისო?

ს ო ს ო – არც ეგ მიკითხავს.

ნ ა ნ ა – აბა, რა ჰკითხე. მეტი რა ეცოდინება დათუნიას.

ს ო ს ო – ამ წუთში შემოვიდა, ჯერ არ დავლაპარაკებოვარ.

დ ა თ უ ნ ი ა (ლილის თვალი რომ გააყოლა, ჯერ კიდევ იმ შთაბეჭდილების ქვეშაა) – ვინ იყო, სოსო, ე ჯანმრთელი ქალი?

ს ო ს ო – თანამშრომელია ჩვენი (ემმაკურად გაიღიმა).

დ ა თ უ ნ ი ა – თანამშრომელი და ახლობელი იქნება, თვარა მტერს რა უგავს მაგას. თუ შრომობს კარგად, ქე მაინც?

ს ო ს ო – მოგეწონა?

დ ა თ უ ნ ი ა – მომეწონა კი არა, გელაპარაკები, ვუტოვებდი თელათ ამ ხელს, მარა არ ჭამა ხომ იცი შენ, იმ წუთშივე უკან დამიბრუნა. თვითონ თუ იცის, ნეტავი, ასე კაი რომაა.

ს ო ს ო – ეცოდინება.

დ ა თ უ ნ ი ა – მე ქე არ დევიბან ამ ხელს ერთ კვირას და. რავა გამოგაშტერებს კაი ნაჭერი ადამიანს. (მიიხედ-მოიხედა). ლერი რას შობა?

ს ო ს ო – დაამთავრა და დადის უსამსახუროდ.

დ ა თ უ ნ ი ა – რა დაამთავრა სოსო მაგან?

ს ო ს ო – ფილოსოფიური. ფილოსოფია.

დ ა თ უ ნ ი ა – (გაეცინა) მართლა გეკითხები.

ს ო ს ო – ლერის გეფიცები.

დ ა თ უ ნ ი ა – არ ჭირდებათ მერე ფილოსოფოსებიც, სოსო?

ს ო ს ო – რაც ჭირდებათ, იმდენი ჰყავთ. გამორჩნდება, ალბათ, სადმე რალაცა და მოვაკიდებინებ ფეხს.

დ ა თ უ ნ ი ა – შენ მაგი არ უნდა გაგიჭირდეს, სოსო.

ს ო ს ო – რა ვიცი, შენსკენ ხომ მშვიდობაა, დათუნია?

დ ა თ უ ნ ი ა – რა მშვიდობა იქნება ახლა, შენ მითხარი, სახლში რომ ხუთი პირდაღებული ღლავი გეყოლება და გარეთ რომ ყოველ ფეხის ნაბიჯზე ისე დაგსდევენ, რავარც კალოზე შევარდნილ კურდღელს.

ს ო ს ო – ხუთი გყავს ბავშვი? ყოჩაღ, ჩემო დათუნია.

დ ა თ უ ნ ი ა – (იცინის) მაგაში კი მაქვს იღბალი. ხელი წამივა-მეთქი და დროს არ ვაცდენ. (მიიხედ-მოიხედა, მიმოზამ გამოიხედა და გაუღიმა). ე ბოვში, სოსო?

ს ო ს ო – ნანას ნათესავია. სტუდენტი გახლავს.
 დ ა თ უ ნ ი ა – და აქანაა თქვენთან?
 ს ო ს ო – ჰო, სტუდენტალაქს ვერ ენდო დედამისი და გვთხოვა...
 დ ა თ უ ნ ი ა – ახლაა თუა, მაგი სამწყემსავი.
 ს ო ს ო – კარგი მეცადინი გოგოა, სხვათა შორის.
 დ ა თ უ ნ ი ა – გოუმარჯოს გამჩენმა.
 ს ო ს ო – რა კურდღელივით დამსდევენო, რას ამბობდი?
 დ ა თ უ ნ ი ა – ნამეტანი გამიჭირდა, სოსო, და უნდა მიშველო, თვარა აგერ შენ თვალწინ გამევიჭრი ყელს და დაგიტოვებყენ ნათესავებს ხუთ ვეშაპს სარჩინად.
 ს ო ს ო – ჰო.
 დ ა თ უ ნ ი ა – არ იცი, ახლა, რაზე შეგანუხებდი? უნდა დამირეკო ხუროძესთან, შენს მეტი პატრონი ვინ მყავს. უნამუსო და გვარის შემარცხვენელი არ ვარ, ჩემო სოსო, მე. მარა ხუთ ბოვშს ჭამა არ უნდა? რომ გაიგებ, რაზე ვმუშაობ, გაგეცინება: განვადებით გაცემული ნივთების ინსპექტორ-კონტროლიორი ვარ. რა არი, ხომ იცი, ჩემი საქმე: ურჩი გადამხდელეები რომ არიენ, იმგენს ვაკითხავ სახლში და ვანამუსებ.
 ს ო ს ო (იცინის) – რანაირად ანამუსებ?
 დ ა თ უ ნ ი ა – ჯერ ვეკითხები – სესხს რატომ არ იხდითქვა, მერე ვაშინებ, ვითომ, ჩემი ჭკუით, მილიციით და სასამართლოთი, მერე ხვენნაზე და დაფიცებაზე გადავდივარ. ჩვენებურ კაცს ათასნაირად თუ არ მიუდევქი, არ შეგჭამოს ტარაკანამ, არ გამოვა არაფერი.
 ს ო ს ო – საქმე, მართლაც, ძნელი გქონია, ჩემო დათო. გაგიჭირდება, რა თქმა უნდა. რა გრჩება მაგ წანწალით?
 დ ა თ უ ნ ი ა – ოცდაცხრამეტ მანათს ვიღებ ნახევარი თვისას.
 ს ო ს ო (დაფიქრდა) – რა გიშველო ახლა. რა ვიცი, თქვენი სისტემის ხალხი ცოტა სხვანაირი ხალხია, ხომ იცი. შენ სპეციალობა არაფერი გაქვს, დათუნია?
 ნ ა ნ ა (ხმა აბაზანიდან) – მიმოზა!

მ ი მ ო ზ ა – ბატონო!
 ნ ა ნ ა – დათუნის ჩაი გამოუტანე!
 მიმოზა სამზარეულოში გავარდა.
 დ ა თ უ ნ ი ა (აბაზანას გასძახის). არ მინდა, ნანა, დიდი მადლობა. ამ წუთის ნასამხრი ვარ. შამევირბინე სოსოსთან, პატარა საქმე მქონდა. ქე უნდა გავყვე ავტობუსს.
 ნ ა ნ ა – მამიდა, როგორაა დათო, მამიდა!
 დ ა თ უ ნ ი ა – ავადმყოფობს ხანდახან. ისე, ქე დალოლიალობს ჯერ (გაეცინა). ტანსაცმელს თვითონ იცვამს, ესაა ჩვენი შეღავათი! (სოსოს მიუბრუნდა). სპეციალობა არაფერი გაქვსო? რავა არა მაქვს, სატყეო ტექნიკუმი მაქვს დამთავრებული.
 ს ო ს ო – დავურეკავ, აბა, ხუროძეს და ვთხოვ სპეციალობით რამე ადგილი მოგიძებნოს.
 დ ა თ უ ნ ი ა – არ დამლუპო, სოსო, ტყეში წანწალი მინდა ახლა მეე? შენ მაინც მიცნობ, მე დიდი მპარავი არ ვარ, მე წვრილმანებზე ვარ დასპეციალებული. იქანა დიდი ქურდი უნდა. შენ მაგივრადაც უნდა მეიპარო და სხვის მაგივრადაც. მერე, რომ ჩავარდები, ყველა ხელს დეიბანს და გაგეცლება.
 ს ო ს ო – რომ არ მოიპარო?
 დ ა თ უ ნ ი ა – აბა, რა უნდა ქნა. შენ მე სულელი ხვარ გგონივარ. მოუპარავად ვინ გაგაჩერებს. ვითომ არ იცი, რა დროა. მთელი ცხოვრება გასწავლიან ქურდობას და კარგად რომ ისწავლი, მაშინ დაგიჭერენ სწორედ. დაგიჭერენ და მერე დაიწყებენ მკითხავობას გაზეთებში: ვინ ასწავლა, სად ისწავლა, ეს მურტალი საქმეო.
 ს ო ს ო – ესე იგი, შენ ისეთი სამსახური გინდა, მარტო შენთვის იპარავდე?
 დ ა თ უ ნ ი ა – კიე. დიდი ქურდობის ვაჟკაცობა მე არ მაქვს, თვარა მაშინ სხვანაირად წვეილოდა ჩემი საქმე. პატარას რო იციცქნები ლიფსიტასავით შენთვის, მაინცდამაინც

არ ეჩხირები თვალში არც ხალხს და არც მთავრობას. ჩემნაირ პატარა ქურდზე ვინ გაისვრის ხელს. სხვა კი არა, მეც არ დევიჭირე ამას წინათ ჩემი სანყალი ქურდი. მოგიყვე? ამ ორი კვირის წინ გამევედი ჩემს კაცურ საქმეზე შუალამისას გარეთ და მთავარის სინათლეზე ვხედავ სარდაფის კარი მოღიავებულია. დატოვეს, ალბათ, ღია-მეთქი, ქურდზე არც მიფიქრია, მაგრამ სანამ კონინდარს გავივლიდი, ფაჩუნი მომესმა და იმ ფაჩუნმა დამაეჭვა; ძალღი შევიდა ალბათ-მეთქი, ყოველ შემთხვევაში, ხეს ილინცურად ამოვეფარე. ერიჰაა, ჩემს სარდაფში ქურდია. ის ვერ მხედავს, რასაკვირველია, და მე მშვენივრად ვხედავ, როგორ საქმიანობს იმ ჩემს სარდაფში. გადაქექ-გადმოქექა იქაურობა, ჩაალაგა აბგაში, რაც მოხვდა ხელთ და გამოვიდა. სხვას ჩემ ადგილზე, შეიძლება, ეყვირა, არიქა, ქურდიო, შეეყარა მეზობლები, გამოკიდებოდა, დაეჭირა და იმაზე უფრო დიდი ქურდებისთვის ჩაებარებინა. მაგრამ მე ეს არ გავაკეთე. გავყევი უკან ნიფხავ-პერანგისამარა. მივაბიჯებთ ორნი ნინოშვილის ქუჩაზე. მამლის პირველ ყივილამდე დიდი დრო არაა დარჩენილი. გრძნობს, რასაკვირველია, რომ მივყვები. კაიხელა აბგას მიათრევს და უჭირს სიარული. მოუმატებს ნაბიჯს, მოუმატებ მეც, გაჩერდება – გავჩერდები. ასე მივაცილე სადგურამდე. სადგურში აღარ შევყოლივარ, შემრცხვა, ვინმე დამინახავდა და გიჟი ვეგონებოდი. რატომ არ დევიჭირე თუ იცი, ჩემი სარდაფის ქურდი?

ს ო ს ო – რატომ?

დ ა თ უ ნ ი ა – რატომ და ჯერ ერთი, ჩემსავით წვალობს და ჯახირობს ისიც, სხვის სარდაფში შეპარვას პატარა ამბავი უნდა? მეორეც, რას ვინახავ ახლა, კაცმა რომ თქვას, სარდაფში? ძველი შიბლეტები მქონდა, დაცვეთილი ტანსაცმელი, ბავშვების თავყურმოგლეჯილი თოჯინები და ორიოდ ქილა მწნილი. მტვერი რა-

ლაცას ხომ უნდა ეყრებოდეს. სიბნელეში ისეთი გულმოდგინებით ტენიდა აბგაში ამ ჩემს ურგებ ხარახურას, რომ შემეცოდა პირდაპირ. არ დარჩებოდა, თორემ იმ შუალამისას სახლში ამოვიპატიჟებდი და ღვინოს დავალევიებდი.

ს ო ს ო – სადგურზე რატომ გააცილე?

დ ა თ უ ნ ი ა – რა ვიცი. გზაზე რამე ფათერაკს რომ არ გადაყროდა. სანამ სახლში მივიდოდეს, ხომ კაცია, ხომ ჰგონია, რალაცა მევიპარეო. მართალია, ცოტა კი ვანერვიულე რომ მივაცილებდი, მარა თავისი მაშინ ეყოფა, შინ რომ მივა და ჩემს ნაყარ-ნუყარს რომ ამოალაგებს. რაც მაგან წეილო, ყველაფერში ერთად მეძველმანე ებრაელი მანათს არ მომცემდა.

ს ო ს ო (იციან) – შენგან წასული სხვის სარდაფშიც რომ შესულიყო?

დ ა თ უ ნ ი ა (გულუბრყვილოდ) – მაშინ, ალბათ, დავიჭერდი. ნამეტანი არ უნდა გალორდე კაციშვილი. ერთ ღამეში რომ მეინდომებ გაკეთებას, მაშინ წაგივა გლახათ საქმე. ბევრმა ზომა დაკარგა ამ ბოლო დროს, ნამეტანი არ უნდა ქნა, თვარა ნორმალური ქურდობა, მე მგონია, ზევიდანაცაა დაშვებული.

ს ო ს ო – (იციან)

დ ა თ უ ნ ი ა – რა გაცილებს. დაშვებული ქურდი არ ვარ მე? აბა, რა ვარ. შენ გგონია არ იცის მთავრობამ, ოთხმოცდასამი მანათით თვეში ხუთი ბავშვის რჩენა რომ არ შეიძლება?

ს ო ს ო – განვადებით გაყიდულ საქონელს რა უნდა გამორჩე, დათუნია?

დ ა თ უ ნ ი ა – არი პატარა რალაცა. ხან დისპეტჩერი გადმოგიგდებს ერთ ორ კაპიკს, ხან გამყიდველი. პურის ფულს მაინც ვაკეთებ, დღეში, რომ არ დაგიმალო. ყველაფერს რომ თავი დავანებო, თავის ფასში რომ რალაცას ჩაიგდებ ხელში, პატარა საქმეა?

ს ო ს ო – რა ვთხოვო ხუროძეს აღარ მეტყვი? სად გინდა გადაყვანა?

დ ა თ უ ნ ი ა – ეგ არ მინდა სწორედ. ხუროძეს უნდა დაურეკო, შენ შემოგველე, და უნდა შეეხვეწო: დამტოვონ ჩემს ადგილზე.

ს ო ს ო – გეცილება ვინმე შენს თანამდებობას?

დ ა თ უ ნ ი ა – კი არ მეცილება მარა, ხომ იცი, ხუროძე ახალი კაცია. ახლა დაიწყება თავთავისი ხალხის წაყვანა-წამოყვანობია. ზოგს დეიჭერენ და ზოგს დაჭერილს გოუშობენ.

ტელეფონის ზარი. ისევ მიმოზამ მიასწრო.

მ ი მ ო ზ ა – სოსო ბიძია (ყურმილი გადასცა).

ს ო ს ო (დათუნის) – ბოდიში. გისმენთ, ბატონო. დიას. რომელი ბრძანდებით? პარკში? რომელ საათზე? კი მაგრამ, როგორ უნდა გიცნოთ? გასაგებია. კი ბატონო. (ყურმილი დადო, დაბრუნდა). მერე დათუნა?

დ ა თ უ ნ ი ა – ჰოდა, მე არაფერი მინდა, სოსო. არაფერ საქმეში არ ვერევი. ენაზე კბილი მაქვს დაჭერილი და ვარ ჩემს სოროში თავგვივით. დამტოვონ ჩემს ადგილზე და დამანებონ თავი. ღმერთმა ნუ ქნას, ახლა დამანინაურონ. ჩვენს დირექტორს წამოცდა გუშინნინ, შენ დიდიხანა მუშაობ და სექციონერად უნდა დაგანინაუროვო. ამის თაობაზე შეგანუხე. შეეხვეწე ხუროძეს, დათუნია არაა გლახა ბიჭი და დავტოვოთ მის ადგილზე-თქვა. მე ვიცი, რას ნიშნავს მაგენის წინ წანევა. რავარც აგნევენ ცოტას, იმ ნუთშივე დაგემიზნება მილიონი თოფი. ისე სიმღერ-სიმღერით მიგიყვანენ დანაშაულამდე, ვერ გეიგებ. ბოლო ქე იცი, რაც არის. ახლა რაც ქვევით ხარ, ფუჩეჩში, მით უკეთესია.

ს ო ს ო – ნამეტანი დაუშინებხარ ცხოვრებას.

დ ა თ უ ნ ი ა – რა დაგიმალო და დავშინდი, სოსო. ვისაც არ ეშინოდა, ქე გააკრეს ჯვარზე და ახლაც ბარე ორს

უპირებენ. ე, ხუთი ბოვშის დარდია რომ მაფხიზლებს, თვარა თავზე ხელის ალებას რა უნდა. დავტოვოთ თავის ორკაპიკიან ადგილზე-თქვა. არ ჭირდება ფული დათუნისა-თქვა. გააფუჭებს ფული მაგას-თქვა, ასე უნდა უთხრა ხუროძეს, თვარა დანინაურებას მიპირებენ და დავილუპები.

ს ო ს ო (იცინის).

დ ა თ უ ნ ი ა (დგება) – შენ იმედზე ვარ, სოსო და არ დამლუპო იცოდე.

ს ო ს ო – ჩემო დათუნია, დავურეკავ აუცილებლად.

დ ა თ უ ნ ი ა – აბა, კარგად მეყოლეთ ახლა.

ს ო ს ო – რა გეჩქარება დათუნია (აბაზანას გასძახის). ნანა, დათუნია მიდის!

ნ ა ნ ა – არ გაუშვათ, გამოვალ ახლავე!

დ ა თ უ ნ ი ა – დიდი მადლობა. ავტობუსი გამასწრებს, თვარა თქვენთან ჭუჭყუკს რა სჯობია. (ყველას ხელს ართმევს ღირსეულად, პროვინციულად, აბაზანას გასძახის). კარგად, ჩემო ნანა!

ს ო ს ო (მიმოზას) – დათუნისა გავაცილებ და ცოტა ხანს პარკში გავივლი.

დათუნია და სოსო გადიან.

გავიდნენ თუ არა შიო და სოსო, მიმოზამ კარებთან მიირბინა, ჭუჭრუტანაში გაიხედა, ფრენით შემოტრიალდა, მაგნიტოფონი ჩართო და ცეკვა დაიწყო. მაგნიტოფონი მთელი ხმით უკრავს. მიმოზა ცეკვავს აერობიკის სტილში. მალე კარი იღება და ლერი შემოდის. მიმოზა მალაყის პოზაში ქვავდება. ლერიმ ყურადღება არ მიაქცია. მიმოზამ მაშინვე გამორთო მაგნიტოფონი. ლერი ტელევიზორთან მივიდა, ჩართო პირველი პროგრამა, მეორე, მესამეზე შეჩერდა. ტელევიზორთან მოკალათდა და შეჰყურებს. მიმოზა გვერდით მიუსკუპდა. მიმოზამ ლერის ურჩ ქოჩორზე შეავლო ხელი და მოუქიჩავა.

ლერიმ თავი გასწია, მიმოზამ ისევ აუბურდა ქოჩორი.

ლ ე რ ი – კარგი ჰო, გეყოფა.

მიმოზამ კვლავ გაუჩირა თმა.

ლ ე რ ი – გაილახები, მიმოზა.

მ ი მ ო ზ ა – ისევ ცუდ ხასიათზე ხარ?

ლ ე რ ი – არავითარ ხასიათზე არა ვარ, არც ცუდზე და არც კარგზე.

მ ი მ ო ზ ა – რა ჰქენი შენი საქმის?

ლ ე რ ი – დღეს არ მივსულვარ.

მ ი მ ო ზ ა – ხომ გითხრეს იმ კვირაში გამოიარეო.

ლ ე რ ი – ჯერ ერთი, ის კვირა დღეს დაინყო და მეორეც, შენ უნდა იცოდე, „იმ კვირაში გამოიარეზე“ უფრო ყალბი და ბუნდოვანი ფრაზა არ არსებობს.

მ ი მ ო ზ ა – გეხვენები, ნუ ხარ ცუდ ხასიათზე. აერობიკა რატომ არ გიყვარს?

ლ ე რ ი – რა ჩერჩეტი გოგო ხარ, მიმოზა, შენ შეგიძლია გამოუგონო შენს თავს აერობიკა, ფრიადებზე სწავლა, კულტმასობრივი საქმიანობა. რა ბედნიერი ხარ, რომ არ იცი, რომ ეს ყველაფერი ყალბია, პოზაა.

მ ი მ ო ზ ა – მაინც? რატომ არის პოზა?

ლ ე რ ი – არავის არ სჭირდება. უბრალოდ დიდ თამაშობებს გათამაშებენ, რომ სერიოზულად არაფერზე იფიქროთ. შენ თვითონ არავის არ სჭირდები. აი, დაამთავრებ და ერთბაშად იგრძნობ, რომ ყველაფერი ტყუილი იყო.

მ ი მ ო ზ ა – ისევ ძველ კამათს ვინყებთ. ლერი, რასაც ახლა შენ მეტყვი, ყოველ საღამოს ამაზეა ლაპარაკი ტელევიზორში და რადიოში.

ლ ე რ ი – მითუმეტეს.

მ ი მ ო ზ ა – დავიღალე ამის მოსმენით.

ლ ე რ ი – და მაინც, ხომ ხედავ, არაფერი შეცვლილა. პატარა კამათის ნება დაგვრთეს და, ვინ იცის, სასაცილოდაც არ ჰყოფნით ჩვენი კამათი.

მ ი მ ო ზ ა – იმ დღეს რომ მეუბნებოდი, ინსტიტუტში ბევრ ისეთ საგანს გასწავლიან, ცხოვრებაში აღარასოდეს რომ აღარ დაგჭირდებაო, ჩვენ ვიცით ეს და იმათ არ იციან?

ლ ე რ ი – ჯერ დავაზუსტოთ „იმათში“ ვის ვგულისხმობთ.

მ ი მ ო ზ ა – ვთქვათ, ვისაც სწავლის მონესრიგება ევალება.

ლ ე რ ი – როგორ არ იციან, მაგრამ სიახლის ეშინიათ. მინისტრები ყველაფერს აკეთებენ იმისათვის, რომ ყურადღება არ მიიპყრონ. ყოველგვარი სიახლე ჩვენში სიგიჟის ზღვარზე გადის. თუ მართალი აღმოჩნდი, მაღლობას მაინც არ გეტყვიან, რადგანაც სიახლე რალაცის შეცვლასთანაა დაკავშირებული, შეცვლა ფინანსებთან, ფინანსების გაცემა კი, მოგეხსენება, არავის უნდა. თუ მართალი არ აღმოჩნდი, მთელი ქვეყანა გახარებული დაგესევა და გიჟად გამოგაცხადებენ.

მ ი მ ო ზ ა – არ უნდა იყო მართალი, სიგიჟედ რატომ ჩაეთვლება ვინმეს სახამბერიძის საგნის გაუქმება. შენ გიკითხავდა?

ლ ე რ ი – კი.

მ ი მ ო ზ ა – მეორე სემესტრია გემოძღვრავს. რას გვასწავლის, მე მგონი თვითონაც არ იცის. არავითარი სისტემა. იტყვის რამეს და თვითონვე მოაყოლებს ეს დოგმა არ გეგონოთ, სამწუხაროდ, გამონაკლისი ბევრიაო.

ლ ე რ ი – ეგ რატომ, იცი? სახამბერიძე პატიოსანი კაცია და რცხვენია, რომ სამსახურებრივი მოვალეობის გამო იძულებული ხდება მოგატყუოთ. კანში ძვრება რომ თქვენს თვალში ყალბ კაცად, ცრუმეცნიერების მქადაგებლად არ გამოჩნდეს.

მ ი მ ო ზ ა – რა ძალა ადგათ, გააუქმონ, ან სხვა რამით შეცვალონ სახამბერიძის საგანი.

ლ ე რ ი – სათქმელად იოლია. ეს იმას ნიშნავს, – სკამი გაუქმონ ჩვენს ქვეყანაში ათასობით სახამბერიძეს. სახამბერიძეებს კი ცოლ-შვილი ჰყავთ და ისინი, როგორ ფიქრობ, მოისვენებენ? რკინის ქალამნებს ჩაიცვამენ და მანამ ივლიან, სანამ ამ „ტრადიციული საგნის“ გამაუქმებელს ხალხის მტრად არ გამოაცხადებენ. ყველაფერი ერთმანეთზეა გადაბმულ-გადაჯაჭვული.

მ ი მ ო ზ ა – რალაცამია საქმე და ვერ ვხვდებით. ყველგან ნუნუნნი მესმის, ნუნუნნი და მეტი არაფერი.

ლ ე რ ი – ნუნუნნიც საქმეა. ნუნუნნი რომ არ ვიცოდით, სწორედ იმის გამოა, კინალამ ჩიხში რომ მოვექეცი.

მ ი მ ო ზ ა – რას ეძახი შენ ჩიხში მოქცევას?

ლ ე რ ი – რას და რამდენი ხანია ვსწავლობთ და პერანგზე სახელოს მიკერება რომ ვერ ვისწავლეთ.

მ ი მ ო ზ ა – მერე? ეგ ჩვენი ბრალი არ არის?

ლ ე რ ი – ვისი, ჩვენი?

მ ი მ ო ზ ა – ჩემი და შენი.

ლ ე რ ი – მე და შენ ჯერჯერობით „აღზრდის ობიექტები“ ვართ, ჯერ ჩვენთვის საქმე არ მოუნდვიათ, მაგრამ ყველაფერი ისე კარგად მოახერხეს, რომ სისულელის სისულელედ გამოცხადების უნარი დაგვიჩლუნგდეს. ასე რომ, ჩვენც მშვენიერი, დამჯერე და თვინიერი თაობა ვართ.

მ ი მ ო ზ ა – მე მაგალითად ფუჭ ლაპარაკს საქმის გაკეთებას ვარჩევ. ცხვირის აბზუება იოლია, უკმაყოფილო კაცის იერი ცხოვრებას უფრო დაამძიმებს.

ლ ე რ ი – რა საქმეს აკეთებ შენ, მაგალითად, მესამე კურსის სტუდენტი?

მ ი მ ო ზ ა – ვსწავლობ, ვცეკვავ.

ლ ე რ ი – ოჰოჰო, არ აგიშენებია ქვეყანა?

მ ი მ ო ზ ა – ერთი კვირის წინათ ყურძნის საკრეფად გახლდით.

ლ ე რ ი – აი, ყურძნის კრეფიდან დავიწყეთ. შეგკრიბეს სტუდენტები დიდ მოედანზე და ფიცი დაგადებინეს, რომ ყურძნის მკრეფავთა რაზმის მებრძოლები ხართ და სამასი სტუდენტი მიგაყენეს კახეთის ერთ სოფელს ყურძნის საკრეფად, როგორ შეგხვდნენ?

მ ი მ ო ზ ა – იქაც მშვენივრად. მიტინგი გაიმართა, მოგვესალმნენ.

ლ ე რ ი – კეთილი და პატიოსანი. მიტინგი დამთავრდა, ახლა ყურძნის კრეფას შევუდგეთო, გამოგიცხადათ, ხომ თქვენი მკრეფავთა რაზმის მეთაურმა?

მ ი მ ო ზ ა – კი, მაგრამ... ჯერ დასვენება გვინდოდა, ნამგზავრი ვიყავით და, რა დაგიმალო, გვშიოდა კიდეც.

ლ ე რ ი – მოგმივდათ კიდეც? მასპინძლებმა სტუმრების პატივსაცემად სადილი გამართეს და როგორც გაზეთებში სწერენ ხოლმე, „სადილმა, გულთბილ, მეგობრულ ვითარებაში ჩაიარა“. ეს გარეგნულად, ახლა ცოტა შიგნით შევიხედოთ. რაიკომის მდივანმა სოფლად ინსტრუქტორი აფრინა. ზეგ სამასი სტუდენტი უნდა მიიღოთ, ყურძნის კრეფაში დასახმარებლად მოდიანო. თავმჯდომარეს პირში სიტყვა შეაცივდა, რა დროს სამასი სტუდენტი ამ გახურებულ რთველშიო, მაგრამ განკარგულება განკარგულებაა. სად უნდა დაანვიხოს სოფელმა სამასი სტუდენტი? კარვები გაშალეს ალაზნის პირას. კარვები, მაგრამ სტუდენტები ახალგაზრდა გოგონები და ვაჟები არიან. სანოლი? რაში დააძინოს სოფელმა სამასი სტუდენტი? გავარდნენ-გამოვარდნენ აქტივისტები. მოარბენინებენ ოჯახებიდან საბანს და ლეიბს, ზენარს და მუთაქას. აღარ ვლაპარაკობ იმაზე, რომ სამას სტუდენტს სულ მცირე სამოცდაათი კარავი მაინც სჭირდება, ხოლო სამოცდაათ კარავს, შესაბამისად, ხელ-პირის დასაბანი. ალაზანში დაიბანთ ახალგაზრდები ხართ, რა გიჭირთ, მაგრამ პირის დაბანვის გარდა ზოგი ისეთი ბუნებრივი მოთხოვნილება გააჩნია ადამიანს, ველად გასვლა, ან მდინარისპირას ჩასეირნება შენისთანა თავმოშონე გოგონასთვის მთლად მოსახერხებელი რომ არ არის. სამას მადაგალვიძებულ სტუდენტს ერთ ჭამაზე ერთი ძროხა არ ეყოფა. მაგრამ რაკი დღეში სამჯერ ჭამა დაანესა უფალმა (დავუშვათ მკრეფავი რაზმის მებრძოლები ორჯერ ჭამაზეც ყაბულს აღმოჩნდნენ) დღეში ორი ძროხა ხომ არის? სხვას რომ თავი დავანებოთ? თქვენ, რამდენადაც მახსოვს, ერთ კვირას დარჩით სოფელში. შვიდი დღე – თორმეტი ძროხა. განა რა სარგებელი მიეცით

სოფელს ამის ფასი? მე ხომ ვიცი, თქვენი ნაზი ხელები ყურძნის საკრეფად მთლად მონყობილი რომ არ არის? და ისიც ხომ ვიცი, რომ ზოგი ჩემი დაი და ძმაი უფრო დროს გასატარებლად იყო ჩასული. ასე იყო თუ არა, დედას გაფიცებ?

მ ი მ ო ზ ა – თითქმის. ჩვენც გავწვალდით და მასპინძლებიც განწვალდნენ.

ლ ე რ ი – მე ეს დეტალები შენგან ვიცი. მაგრამ შენ იქნებ ის არ იცოდე, რომ თქვენი ერთკვირიანი მეჯლისი სოფლად, არც მეტი, არც ნაკლები, სოფელს დაანვა კისერზე. სამასკაციანი, თუნდაც მკრეფავთა რაზმის შესვლას სოფლად გაგანია რთველის დროს, რაზმისა, რომელშიც ტაშ-ფანდურის ხასიათზე მდგარი გამოუცდელი სტუდენტები შედიან „ნამყვან მებრძოლებად“, რა უნდა დავარქვათ? არ იყო ეს სისულელე? იყო. რომელმა თქვენგანმა თქვა, თუნდაც ჩამოსვლის შემდეგ, რომ ეს, რბილად რომ ვთქვათ, არ იყო სოფლის დახმარების ქმედითი ფორმა? არც ერთმა. აი, რას აკეთებთ თქვენ.

ნანა გამოვიდა აბაზანიდან.

ნ ა ნ ა – არ გცემთ ჩამწვარი ლობიოს სუნი? ეჰ, თქვენ რა გითხრათ ბავშვებო? (სამზარეულოში შევარდა და გამოვარდა).

ნ ა ნ ა (ლერის) – გაიხადე, ბიჭო, ეს ჯინსი, ნუ ხარ გამოკრული, გული შემინჯხდა.

ლ ე რ ი – გავიხდი, ჰო, დამაცალე, ადამიანს ველაპარაკები.

ნ ა ნ ა – რა უხეში გახდი, დედიკო, რა გეშველება შენ. ჰო, რაზე ფილოსოფოსობდით, შეიძლება თქვენს საუბარში ჩავერიო?

მ ი მ ო ზ ა – რაზე და ვერ ვიტანთ, როცა გვატყუებენ.

ნ ა ნ ა – სად გატყუებენ, რატომ?

ლ ე რ ი – ყოველ ფეხის ნაბიჯზე.

ნ ა ნ ა – მაგალითად?

ლ ე რ ი – მაგალითად ის, რომ აკვარიუმის თევზებით გვზრდიან. ცხოვრება სულ სხვაგვარადაა მონყობილი, ჩვენ სხვას გვასწავლიან.

ნ ა ნ ა – ეგ მამაშენის სიტყვებია. მაინც როგორ დაემსგავსე ასე მამაშენს. სულ ბუზლუნა, სულ უკმაყოფილო. ჯერ თქვენ რა ნახეთ, თქვენ რა იცით ცხოვრება, რომ ასე გადაგინყვეტიათ.

ლ ე რ ი – დედიკო, ძალიან გზოვ ფრაზებით არ მელაპარაკო, ფრაზებს ისედაც ყოველ ნაბიჯზე ვისმენ.

ნ ა ნ ა – ვინ დაგარწმუნათ, რომ თქვენ შაშვის ბარტყები ხართ და მზამზარეული ლუკმის მოტანისას მხოლოდ პირს უნდა ალებდეთ.

მ ი მ ო ზ ა – რატომ, ნანა დეიდა. არც ისე ყრუ ბავშვები ვართ, როგორც ზოგიერთს ეჩვენება. თუ გახსოვთ, როცა საქმემ მოითხოვა, სწორედ ჩვენ, „შაშვის ბარტყები“ დავდექით რუსთაველზე ყოველგვარი მონოდებისა და დამრავლავი სიტყვების გარეშე. და თუ გაჭირდა, ისევ გამოვალთ და დავდგებით.

ნ ა ნ ა – სანამ დადგებოდეთ, ცოტა თქვენს თავსაც უნდა შეხედოთ. თქვენ ცხრა ძმა ხერხეულიძე, ან სამასი არაგველი გაგიგონიათ?

ლ ე რ ი – მერე?

მ ი მ ო ზ ა – კი, რა თქმა უნდა.

ნ ა ნ ა – არასდროს დაფიქრებულხართ, რანაირები იქნებოდნენ ისინი თქვენ ასაკში? რანაირად იქცეოდნენ, რას ლაპარაკობდნენ?

ლ ე რ ი – ვთქვათ დავფიქრებულვართ.

ნ ა ნ ა – როგორ გინდათ დამარწმუნოთ, რომ ისინიც შენსავით წუნია და გულგატეხილი, ბუზლუნა და ამრეზილი, ასე გამხდრები და გალულები იქნებოდნენ. ცხოვრებაში რალაც დროებითმა წინააღმდეგობამ დაგაბნია. შენი ადგილის პოვნა ასე იოლი რატომ გეგონა?

ლ ე რ ი – წინააღმდეგობანი, რომელთა გადალახვაც შეიძლება, იქნებ საჭიროც იყოს, ცხოვრებას მეტ ლაზათს აძლევს. მაგრამ გადაულახავი წინააღმდეგობანი საშინელებაა. თქვენ დროს სხვა იყო, თქვენ გელოდებოდნენ, გეძახდნენ. ჩვენ არ გველოდებიან. ყველა დანესებულების დირექტორს ახალგაზრდა დიპლომიანის დანახვისას სახე უძმარდება. კადრები თავზე საყრელადაა.

ნ ა ნ ა – საიდან მოიტანეთ, დედაქალაქში იქნებ ჰო, მაგრამ დღედაღამ იხვეწებიან სპეციალისტები რაიონებში წადითო.

ლ ე რ ი – ესეც ფრაზაა. ჯერ ერთი არც სოფლადაა ბევრი თავისუფალი ადგილი „სპეციალისტისთვის“ და მეორეც, ვინც ამას ქადაგებს, არც ერთი მათგანის შვილი რაიონში არ მუშაობს.

ნ ა ნ ა – უცნაური ბავშვები ხართ. ასე რომ ეფიქრათ, ასე რომ გაეტეხათ გული იმათ, ვის ბეჭებზეც ჩვენ ამოვიზარდეთ, რა ვიქნებოდით დღეს?

ლ ე რ ი – თქვენ ფიქრის დრო არ გქონდათ, ამიტომ, სანამ ბოლოში არ გავედით, ვერავინ მიხვდა, რომ სხვა გზით მივდიოდით. სულ სხვას აშენებდით და სხვა გამოვიდა.

ნ ა ნ ა – გვეყოფა კამათი. ახლა, ჩემო სოსო (ირონიულად მამისის სახელით მიმართავს) უფრო მარტივ საუბარზე გადავიდეთ. აი, მიმოზა, რა არის მაგალითად შენი იდეალი?

ლ ე რ ი – ამ შეკითხვით მერვეკლასელებს მიმართავენ.

ნ ა ნ ა – აცალე.

მ ი მ ო ზ ა – ჩემი იდეალი ადამიანური ცხოვრებაა.

ნ ა ნ ა – არც ისე ორიგინალურია, მაგრამ მაინც არა უშავს. ახლა შენ შვილიყო (ლერის მიუბრუნდა), მესამე წელია ავტობუსით და ტროლეიბუსით არ გიმგზავრია. ქალაქში ფეხით დადიხარ. რას მივანერო შენი ახირება ამ მოტორიზებულ საუკუნეში ტრანსპორტის მიმართ?

ლ ე რ ი – ერთხელ უკვე გითხარით. ფეხით მოსიარულეთათვის ეს ქვეყანა, სხვაგვარად მოჩანს.

კარის ზარის ხმა გაისმა. მიმოზამ ჭუჭრუტანასთან მიიბრინა. მიმოზა შემობრუნდა და გამშრალი ხმით ამბობს: – ელდარია. ნანა და ლერი წამოხტნენ. იქით აქეთ გარბიან. მუსიკა. ნანამ სამზარეულოდან ბოთლით არაყი და ჭიქა გამოიტანა. კარებთან მდგარ მიმოზას შეაჩერა და თვითონ აბაზანაში გაუჩინარდა. მიმოზა დგას კარებთან არყის ბოთლით და ჭიქით ხელში.

მ ი მ ო ზ ა – ვინ ბრძანდებით?

ე ლ დ ა რ ი (ჩახლეჩილი ხმით). მე ვარ, ელდარი ვარ.

მ ი მ ო ზ ა – სოსო ბიძია, შინ არ არის.

ე ლ დ ა რ ი – ვიცი, ვიცი... არ იქნება... შენ მიმოზა ხარ?

მ ი მ ო ზ ა – დიახ.

ე ლ დ ა რ ი – გამილე მერე, ბიძიკო, სიტყვა მაქვს შენთვის სათქმელი.

მიმოზამ კარი გააღო. კარებში დგას დაჭმუჭვნილ სახე-შლაპიანი, წვერგაუპარსავი, ლოთის ცხვირპირიანი ელდარ ქიქოძე.

ე ლ დ ა რ ი (იდუმალი ჩურჩულით). მეორედ მოსვლაა საჭირო... მეორედ მოსვლა. ყველაფერი თავიდან უნდა დავინწყოთ... ღმერთი სულგრძელია. ერთი ცდის უფლებას კიდევ მოგვცემს. მერე რა ვუყოთ, ექსპერიმენტი არ გამოვიდა... ვთქვათ, ვალიაროთ და ახალი დავინწყოთ... სადაა სოსო?

მ ი მ ო ზ ა – ვერ გეტყვით, ელდარ ბიძია.

ე ლ დ ა რ ი – სოსო დიდი კაცია. თქვენ არ იცით სოსოს ფასი. მარტო სოსომ იცის, რა ეშველება ამ ქვეყანას... სხვამ არავინ... სხვამ არავინ... დამისხი, დამისხი...

მიმოზამ არაყი დაუსხა. ელდარმა ჭიქა დაიჭირა და მალლა აიხედა. ხელი უკანკალებს, მაგრამ მაინც სულმოუთქმელად დაცალა. პირზე ხელი მიირტყა, ჭიქა დაუბრუნა მიმოზას.

ე ლ დ ა რ ი – (მიმოზას თმაზე ხელი ჩამოუსვა) მე დასაღვევად არ მოვსულვარ, ბიძია. კაცს ვეძებ, კაცის სანახავად, სამუსაიფოდ მოვედი. საიდუმლო მაქვს სოსოსთვის გასამხელი. მხოლოდ სოსოს ვეტყვი, სხვას არავის... (ხელი ჩაიქნია, შებრუნდა და გადის).

მეორე მოქმედება

პარკი. წინა პლანზე გრძელ მაგიდას უსხედან მოჭადრაკენი. უკანა პლანზე მოჩანან ჯგუფ-ჯგუფად მოსეირნე პენსიონერები, სახეშეყვითლებული შუახნის მამაკაცნი, ხეიბრებიც, რეპროდუქტორი მუსიკის მსგავსი ჰანგებით ხრიალებს. ხანდახან რეპროდუქტორი გაჩერდება და უხვი მოსავლისა და საამური ცხოვრების ფაქტებით უმასპინძლებს რადიომსმენელებს. მოჭადრაკენი ანტიკური ქოროს მსგავსად თავებს ერთდროულად სწევენ და იმ მხარეს ატრიალებენ, სადაც რამე ხდება. საჭადრაკო მაგიდის გასწვრივ სკამზე სამი კაცი ზის. ერთ-ერთი მათგანი სოსო კახაძეა. მოძრავი შუქი ხან სკამზე მჯდომთ დაადგება, ხან მოჭადრაკეთ. რეპროდუქტორის პაუზის დროს სამეულის საუბარი ისმის.

ს ა ლ დ ა ძ ე – არ დაგლალათ წვრილმანებზე ლაპარაკმა, ბატონებო? აღარ მოგწყინდათ? რა დროს ანკესზეა ლაპარაკი, როცა მსოფლიოში ყოველწლიურად საშუალოდ სამი ენა და შესაბამისად სამი ერი ქრება.

ვ ა ჩ ა ძ ე – რატომ, რა მიზეზით?

ს ა ლ დ ა ძ ე – მე ოცდაათი წელი შევალე ამ მოვლენის შესწავლას და იმ დასკვნამდე მივედი, რომ უმიზეზოდ არაფერი ხდება. რომელიღაც ეტაპზე ერი ამოწურავს თავის შესაძლებლობებს. ენა ღარიბდება, ენაში ჩნდება შინაგანი კრიზისი და იგი აღარ არის გაგებინების მოქნილი საშუალება. ასეთ შემთხვევაში მოდის მეორე უფრო დიდი კულტურა, რომელიც ბუნებრივად შეინოს მასზე დაბალ კულტურას, ამის გამო ქრება ერიც და ოდესღაც მისი არსებობა მხოლოდ თავგადაკლულ მეცნიერებათა ლაბორატორიებში დასტურდება.

ს ო ს ო – ესე იგი, ობობის წესით?

ს ა ლ დ ა ძ ე – რატომ ობობის? ასე მაქსიმალისტურად ნუ დავსვამთ საკითხს. ბუნებრივი შერჩევის წესით – სუსტის ადგილზე უფრო გამძლე მოდის.

ს ო ს ო – ბატონო ვასო, უფრო კონკრეტულად ვილაპარაკოთ. სად არიან ფინიკიელები? დავიჯერო მათი ადგილი უფრო მაღალი კულტურის ხალხებმა დაიჭირეს? ძველევგვიპტელთა ნაცვლად რა მაღალი კულტურა გაჩნდა ჩრდილო აფრიკის კონტინენტზე? ან, იქნებ, ანტიკური ბერძნების კულტურა იყო ისე სუსტი, რომ ეპოქას ვერ უძლებდა და რომელიმე სხვა კულტურას უნდა შეენოვა?

ს ა ლ დ ა ძ ე (შეიშმუნა) – უმნიშვნელო გამონაკლისები არის, რასაკვირველია. მე შემოძლია ჩემი თეორიის სასარგებლოდ უამრავი ფაქტი დაგისახელოთ. ეჭვი ხომ არ გეპარებათ იმაში, რომ ულოგიკოდ არაფერი ხდება და ჩემ მიერ დასახელებული ციფრი „სამი“ ჭეშმარიტებაა?

ს ო ს ო – ამ შემთხვევაში სწორედ რომ ზოგი რამ ულოგიკოდ ხდება. წელიწადში რომ მსოფლიოში სამი ენა ქრება, თქვენ სანუგეშო რამ გგონიათ კაცობრიობის მომავლისთვის? ეს იმის მაჩვენებელია, რომ მსოფლიოს ნიველირების ცხელი უთო საბედისწეროდ მოქმედებს. საქმეში ერევა დაპყრობითი ომები, რასობრივი დისკრიმინაციები, ეროვნული ჩაგვრა. ასე რომ, ერთა და ენათა გაქრობაში ისტორიაა დამნაშავე და არა რაღაც გამოგონილი შინაგანი კრიზისი, ან შესაძლებლობათა ამოწურვის მცდარი თეორია.

ს ა ლ დ ა ძ ე – რაც მე ეს დილეთანტური კამათი მძულს. რატომ მეკამათებოდ, ბატონო სოსო, თქვენ რომ ამ დარგის სპეციალისტი არა ხართ.

ს ო ს ო – რაზეც თქვენ ასე მშვიდად ლაპარაკობთ, ჩემთვის მეცნიერება კი არა, სიკვდილ-სიცოცხლის საკითხია. თქვენ ჩემს ხმაში შერეული ათასების ხმა უნდა გესმოდეთ, ათასი წლის წინათ დარხეული და მოთქმავებად მოსული მეოცე საუკუნემდე. თქვენ ბევრი

ენა იცით, მაგრამ მშობლიური ენა უფრო მეტია, ვიდრე თქვენი მეცნიერების სასინჯი ქვა. მშობლიური ენა მარტო ის კი არ არის, რომელზეც ლაპარაკობ, ისაა რომელზეც ჩუმად ხარ, რომელ ენაზეც ფიქრობ, რომელ ენაზეც სიზმრებს ხედავ.

ვ ა რ ა დ ე – რა უნდა გააკეთოს მცირე ერმა რომ არ გაქრეს?
ს ო ს ო – უპირველეს ყოვლისა, თავისი თავი უნდა შეიცნოს, ეპოქას უნდა გაუსწოროს თვალი, არ უნდა შედრკეს და ფარხმალი არ უნდა დაყაროს. უნდა გამრავლდეს და ყოვლის ღონისძიებით შეინახოს ძველი და შექმნას ახალი, მაღალი კულტურა.

ს ა ლ დ ა დ ე – რას ჰქვია, თქვენის აზრით თავის შეცნობა? იმას ხომ არა – ქვეყანას ყურები გამოუჭედო შენს უნიკალურობაზე და გამოგონილ ღირსებებზე?

ს ო ს ო – გამოგონილზე სრულიადაც არა, მაგრამ ურიგო როდია სხვადაც იცოდეს, ვინა ხარ შენ, საიდან მოდიხარ და საით მიდიხარ.

ს ა ლ დ ა დ ე – შორს ნუ წავალთ. იმ ციხეს ხომ ხედავთ, მთის წვერზე. ხვიჩას ციხე ჰქვია, მოგეხსენებათ. მითხარით, რა დანიშნულებისთვისაა ეს ციხე აშენებული?

ვ ა რ ა დ ე – ციხის დანიშნულება, პატივცემულო, რა გასარკვევია, ყველამ იცის.

ს ა ლ დ ა დ ე – მაინც, მაინც?

ს ო ს ო – გარეშე თუ შინაური მტრებისგან თავდასაცავადაა ეს ციხე აშენებული.

ს ა ლ დ ა დ ე – ალმანახის სიტყვებით ნუ მელაპარაკები, თუ ძმა ხარ. რას ჰქვია „მტრებისგან თავდასაცავად“.

მაინც როგორ უნდა დაეცვა სოფელს ციხით თავი?

ვ ა რ ა დ ე – სერიოზულად გვეკითხებით, პატივცემულო?

ს ა ლ დ ა დ ე – ძალიან სერიოზულად.

ვ ა რ ა დ ე – მტერი რომ მოვიდოდა, სოფელი ამ ციხეში გამაგრდებოდა.

ს ა ლ დ ა დ ე – და რომ წავიდოდა, გამოვიდოდა ხომ ციხიდან? უფ, რა მშვენივრად ჰქონიათ აწყობილი საქმე? მე თქვენ სულელი ხომ არ გგონივართ, ჯერ ეს მინდა გავარკვიო.

ს ო ს ო და ვ ა რ ა დ ე (ერთდროულად) – არა.

ს ა ლ დ ა დ ე – აბა, თქვე კაი ხალხო, თქვენ გგონიათ, რაც მომადგება ენაზე იმას ვამბობ? არ დაიჯეროთ ეგ ამბავი. რაც მე გკითხეთ, ამ საგანზე თქვენ კი არა, ვერც ერთმა ისტორიკოსმა ვერ მიპასუხა. ენციკლოპედიებიც ვქექე, მაგრამ ამნაირი ციხეების დანიშნულებაში ვერავინ გამარკვია.

ვ ა რ ა დ ე – ხომ გითხარით, მტერი რომ მოვიდოდა, ხალხი ამ ციხეში გამაგრდებოდა.

ს ა ლ დ ა დ ე – კარგი. აბა, გავუსინჯოთ კბილი შენს ნათქვამს. რა ძნელი ასავლელია ხვიჩას ციხეზე, ვიცით, იგი მუდმივ საცხოვრებლად არ გამოდგებოდა, ხომ მართალია?

ს ო ს ო – მუდმივ საცხოვრებლად არც იყენებდნენ, თავშესაფარი იყო.

ს ა ლ დ ა დ ე – ხალხი, რასაკვირველია, ქვევით ქალაზე, ანდა ფერდობზე ცხოვრობდა, ხომ?

ვ ა რ ა დ ე – კი ბატონო.

ს ა ლ დ ა დ ე – მოვიდა მტერი. ჯერ ერთი, სოფელს მტერი ბუკითა და ნალარით არ დაესხმოდა. ისინი ჩუმად შემოიპარებოდნენ არა?

ს ო ს ო – ვთქვათ.

ს ა ლ დ ა დ ე – როგორ მოასწრებდა ქვევით მცხოვრები კაცი ამ ციხეში თავის შეფარებას, ასე ჩქარა? მარტო თვითონ ხომ არ იყო; წვრილ-შვილი, სიდედრ-სიმამრი და მოხუცი მშობლებიც ხომ ჰყავდა? ქალ-ბავშვი და მოხუცი როგორღა ამოყუნცულდებოდა ამ სიმაღლეზე?

ს ო ს ო – სოფელს დარაჯები ჰყავდა, ცეცხლს დაანთებდნენ და მტრის მოახლოებას შორიდანვე ამცნობდნენ ხალხს.

ს ა ლ დ ა ძ ე – კეთილი და პატიოსანი. ვთქვათ, დარაჯებმა დროზე „გვამცნეს“ მტერი მოდისო და დაიძრა სოფელი ციხისკენ. გამაგრდნენ ციხეში და თავი ქუდში აქვთ. ასე არ არის?

ვ ა ჩ ა ძ ე – დიას.

ს ა ლ დ ა ძ ე – მტერს რომ ეძახი შენ, იცი რა უნდოდა? შენს სანახავად კი არ იყო ჩამოსული ამხელა გზაზე. იმას უნდოდა შენი ავლა-დიდება, სარჩო-საყოლი, ჩასაცემელ-დასახურავი, უძრავ-მოძრავი ქონება. ამას რომ გაინაღდებდა, სალოცავს შეგიბილწავდა – ეს იყო მტერი. თქვენ რომ ამბობთ, ციხეში გამაგრდებოდა სოფელიო, აგერ არაა ეს ციხე? ჯერ ერთი, ხომ ასულხართ, ციხეში დიდი-დიდი ასი კაცი დაეტეოდა. ასი მარტო მეციხოვნე იქნებოდა – ციხეს დამცველი ხომ სჭირდებოდა. დანარჩენი? სად დაატევი ქალ-რძალს, სად დამალავდი ბავშვებს? რაღაც არ ეწყობა თქვენ ნათქვამს ეს ციხე.

ვ ა ჩ ა ძ ე – ვინც შეასწრებდა, შეასწრებდა.

ს ა ლ დ ა ძ ე – შესწრებაზე იყო, შე კაცო? არაფრით არ შეიძლება ეგ ამბავი. ერთი მეხუთედი დაიმალებოდა და ცეცხლის კოხში დატოვებდა დანარჩენს? ასე არ წირავდა ქართველი კაცი. არც ეგ არის მართალი.

ვ ა ჩ ა ძ ე – აბა, უსარგებლო ყოფილა ეს ციხე, თქვენი აზრით.

ს ა ლ დ ა ძ ე – ნუ ჩქარობ, ვიმსჯელოთ და ვიკამათოთ, აგერ არა ვართ? იქნებ რაღაც აზრს დავადგეთ. მე ამ ციხის აშენება უაზრობა მგონია. თქვენ არ გჯერათ ჩემი. ასეთ შემთხვევაში რაღაც უფრო ჭკვიანური ხომ უნდა მითხრათ? ხომ საბუთებითაა კამათი? საბუთებით არ არის?

ვ ა ჩ ა ძ ე – დიას.

ს ა ლ დ ა ძ ე – მტერმა თუ სახლი გაგიძარცვა, საქონელი გარეკა და სალოცავი შეგიგინა, რალად გინდა ამ ციხეში რომ გამაგრდი და ზევიდან დასცქერი შენს გადამწვარ სახლ-კარს? ამას მოითმენდა ქართველი?

ს ო ს ო – ეს ციხე გაჭირვებისა იყო. ოღონდ ცოცხალი გადავრჩე ჩემი ჯალაბიანად და წელს ისევ წამოვიდგამ, სახლსაც შევჭედავ და ქათამსაც დავსვამ საბუდარზეო, ასე ფიქრობდა ჩვენი სვეგამწარებული წინაპარი.

ს ა ლ დ ა ძ ე – შენ როგორ ფიქრობ, რამდენ ხანს გაძლებდა ამ ციხეში სოფელი? ერთ კვირას, ორ კვირას, მეტს ხომ ვერა? წარმოიდგინე ერთი, ვთქვათ, საჭმელი მოიმარაგე, წყალი? წყალს რამდენს აიტან? ყველა ციხეს ხომ არ ჰქონდა მიწისქვეშა ხვრელი წყალზე ჩასასვლელად? კიდევ რომ ჰქონოდა, რამდენი წყალი უნდა ამოეტანა? წარმოიდგინე ხალხით სავსე ციხის ეზო. ორ კვირაზე მეტს იქ ვერავინ გაძლებდა, ხომ მართალია?

ვ ა ჩ ა ძ ე – ვთქვათ ასეა.

ს ა ლ დ ა ძ ე – ჰოდა, შე კაი კაცო, მე რომ მტერი ვარ, რაზე შეგაკლავ კედლებზე თავს? დავჯდები ციხის კარებთან და დაგელოდები, ორი კვირის შემდეგ შენ თვითონ გამოხვალ მოშივებული, შერცხვენილი და ილაჯგანყვეტილი. გამოხვალ და შენი ხელით ჩამაბარებ ციხის კლიტეს. არ გამოხვალ და ამონყდები მშიერი!

სამთა საუბარს მოჭადრაკეთა ქორო არაჩვეულებრივი ინტერესით ადევნებს თვალს. ისინი ნელ-ნელა ირგვლივ შემოუდგებიან მოსაუბრეებს, განსაკუთრებით მაშინ, როცა საუბარი ექსტაზში შედის, მაგრამ საკმარისია ვაჩაძემ მიიხედოს მათკენ, რომ ისინი სწრაფად იშლებიან და თავიანთ ადგილებს უბრუნდებიან.

ს ა ლ დ ა ძ ე – უაზრობაა-მეთქი ციხეში გამაგრება. მტერს მისამართს აძლევ – აქ ვარ გამაგრებულიო. ამას აჯობებს – სტაცო ხელი, რასაც მოასწრებ და შენი ნაგრამიანად ტყეს მისცე თავი. იქ უფრო ვერ გიპოვის მტერი. მერე, ქვევით რომ მოიბალახებს მომხდური, იქნებ შეეშინდეს და ამ ცარიელ ციხეში თვითონ გამაგრდეს. მაშინ შეგიძლია ტყიდან გამოხვიდე და შენვე შემოარტყა ალყა ციხეში გამომწყვდეულ დუშმანს.

ს ო ს ო (ლიმილით). აბა, ჭკვიანი კაცი სხვა დანიშნულებას ვერ უპოვის, თქვენ რომ კინოფილმებში გინახავთ და ნიგნებში წაგიკითხავთ, ციხის კედლებზე მეომრები რომ მიბობლავენ და ზევიდან მეციხოვნეები ქვებს აყრიან, ან ცხელ წყალს ასხამენ, ეგ სულ ტყუილია, ფანტაზიის ნაყოფია და მეტი არაფერი. რატომ კაცო? რა აუცილებელია დღეს ავილო ეს ციხე, როცა, გითხარი, მისი არ იყოს, ერთ კვირაში შენ თვითონ გამოხვალ გარეთ.

ვ ა ჩ ა ძ ე (ქოროს მიუბრუნდა, მოჭადრაკენი ფაცხა-ფუცხით დაუბრუნდნენ თავიანთ ადგილს, იდუმალი ჩურჩულით): იცით რა აზრი მომივიდა? ციხეს ტყუილუბრალოდ რომ არ აშენებდნენ, ეს ფაქტია, შეიძლება მაშინაც ის დანიშნულება ჰქონდა, რაც დღეს აქვს ციხეს საერთოდ, დამნაშავეებს ამწყვდევენ შიგ.

ს ა ლ დ ა ძ ე – თქვენ ფიქრობთ, აუცილებელი იყო დამნაშავეების ამ სიმაღლეზე, სუფთა ჰაერზე ამოყვანა?

ს ო ს ო – ჩემი ვარაუდი ასეთი გახლავთ: მტრის მოახლოებას რომ შეიტყობდნენ, იარაღს ისხამდნენ ვაჟკაცები, ქალ-ბავშვს და მოხუცებს თავს მოუყრიდნენ. იქ შეაფარებდნენ სუსტებს, თვითონ კი ქვევით ხვდებოდნენ მტერს. არ უშვებდნენ ციხემდე.

ს ა ლ დ ა ძ ე – რა ვიცი, არც ეგ ჰგავს მართალს. ჯერ ერთი,

იქ რომ მოხუცი და ქალი აირბენს, ის არც მოხუცია და არც სუსტი არსება. თუ ამდენი შეუძლია, ქვევით იქნოს ხმალი და მეორეც – გითხარი, მისი არ იყოს, რალა მაინცდამაინც ამ სიმაღლეზე ააშენებენ ციხეს (თუ მაგ მიზნით იყო). დალოცვილები? ქალების და მოხუცების თავშესაფარი სწორედ რომ ქვემოთ უნდა ყოფილიყო სოფლის ცენტრში. უფრო დაიცავდნენ და ასვლაც არავის გაუჭირდებოდა. წყალსაც უფრო ადვილად მიაწვდიდნენ და საკვებსაც. ასე არ არის?

ს ო ს ო (წამოდგა, მარჯვნივ მიიხედა, სახეზე მთვარის ათინათი დაჰქათქათებს. მალლა იხედება, უკან ახლოს უდგანან ვაჩაძე და სალდაძე, ორი ნაბიჯის დაშორებით ყვავებივით შემოჯარულან დაინტერესებული მოჭადრაკენი) იქნებ ჩვენმა წინაპრებმა ეს ციხე უბრალოდ სილამაზისთვის, გადმოსახედად გააკეთეს. ისინი ხომ ბუნებით პოეტები იყვნენ. არ შეიძლება ასე ყოფილიყო?

ს ა ლ დ ა ძ ე (ხელები გაასავსავა). მე თქვენ სერიოზული კაცი მეგონეთ. (ამ სიტყვებზე პირველად მოჭადრაკეთა ქორომ ხმამალლა გაიცინა. ვაჩაძე ქოროსკენ შებრუნდა, სალდაძე და სოსო ავანსცენაზე გამოვიდნენ).

ს ა ლ დ ა ძ ე – თქვენთან სალაპარაკო მაქვს.

ს ო ს ო – ვიცი.

ს ა ლ დ ა ძ ე – მე გიხმე, ტელეფონით, ხმაზე მიცანი?

ს ო ს ო – არა. ამ კამათიდან.

ს ა ლ დ ა ძ ე – ჩემი მაქსიმალიზმი არ გაგიკვირდეს. ცხოვრებას მასწავლა – ყველაფერს ეჭვის თვალთ შევხედო (მცირე პაუზის შემდეგ). რას აპირებ?

ს ო ს ო – არაფერს, წარმოუდგენელს და გაუგონარს.

ს ა ლ დ ა ძ ე – იცი რისთვის ვიჯექი თერთმეტი წელი? ოცი წლის ბიჭი დამიჭირეს – ანეკდოტის მოსმენისთვის. შექმნისთვის ან გავრცელებისთვის კი არა, მოსმენისთვის.

ს ო ს ო – ჩვენ აღარ ჩავჯდებით.

ს ა ლ დ ა ძ ე – არც ჩვენ ჩავმჯდარვართ ჩვენი ნებით, ჩაგვსვეს.

ს ო ს ო – მერე ბევრიც ინანეს.

ს ო ს ო – ყოველ შემთხვევაში, ეგ „ბოლოჟამს დანანება“ ჩვენთვის ვერაფერი შელავათია.

ს ო ს ო – ახლა სხვა დროა. ძველებურად ცხოვრება აღარ შეიძლება. (ჯიბიდან გაზეთი ამოიღო) ეს წაიკითხეთ?

ს ა ლ დ ა ძ ე – წავიკითხე. მერე? რატომ არ ფიქრობ იმას, რომ შეიძლება ეგეც ხაფანგი იყოს.

ს ო ს ო – ფაფით შეშინებული, დოს უბერავდაო. არ შეიძლება ასე. ხომ ხედავთ უნდა გარდავიქმნათო.

ს ა ლ დ ა ძ ე – რად უნდა გარდავიქმნათო?!

ს ო ს ო – უკეთესებად.

ს ა ლ დ ა ძ ე – შენ შეგიძლია მომიძებნო რომელიმე პლენუმის მასალა, სადაც, თუნდაც მინიშნებით, ენეროს, ნაკლოვანებები არ გამოვასწოროთ, ადამიანის უფლებები დავთრგუნოთ, უკეთესი მომავლისთვის არ ვიბრძოლოთო.

ს ო ს ო – ახლა სხვა დროა-მეთქი. არ შეიძლება ურწმუნო თაობებით გაივსოს ქვეყანა.

ს ა ლ დ ა ძ ე – თუ ჩემზე ამბობ, მე ის ნახაფანგარი მელა ვარ, მახეს შორიდან რომ უვლის. შენ გადანყვეტილი გაქვს, ადგე ხვალ და რაც გულში დაგიგროვდა თქვა, პირდაპირ, გადაჭრილად?!

ს ო ს ო – დაახლოებით.

ს ა ლ დ ა ძ ე – იქნებ, შვილო ჩემო, სწორედ იმიტომ გათამაშებენ პატარა დემოკრატიზაციას, რომ შენნაირი „თავდადებული მოაზროვნეები“ გამოავლინონ და მერე ყველას ერთად მოკიდონ ხელი ქეჩოში.

ს ო ს ო – ის ქეჩოში ხელისმომკიდებლები, შენ რომ გულისხმობ, კარგა ხანია წავიდნენ ასპარეზიდან, ახლა იქ ჩვენი ამხანაგები სხედან.

ს ა ლ დ ა ძ ე – არც ჩვენ დასასჯელად ჩამოუყვანიათ მადაგასკარიდან, ჩვენც ჩვენმა ამხანაგებმა „გვასწავლეს ჭკუა“ ასატანზე უფრო მკაცრი მეთოდებით.

ს ო ს ო – სწორედ მაგ მწარე გაკვეთილებზე გავიზარდეთ ყველანი და აღარ გავიმეორებთ.

ს ა ლ დ ა ძ ე – მე მაინც სიფრთხილე მირჩევნია.

ს ო ს ო – გასაგებია, ბატონო, მაგრამ მე დავიღალე ამ სიფრთხილით. ხომ მაქვს უფლება დავდლილიყავი? დამალა ქარაფშუტულმა დაპირებებმა, ზეიმიდან ზეიმამდე ცხოვრებამ.

ს ა ლ დ ა ძ ე – რატომ განიცდი ასე ნერვიულად ყველაფერს? არ შეგიძლია შენთვის იჯდე წყნარად? მსოფლიოს ადამიანთა უმეტესობა პოლიტიკის გარეშე ცხოვრობს.

ს ო ს ო – რას ეძახით თქვენ პოლიტიკის გარეშე ცხოვრებას? აიტანო სიყრუე შენი გასაჭირის მიმართ, ტაში დაუკრა მოჩვენებით კეთილდღეობაზე გამანშალებულ მოხსენებებს?

ს ა ლ დ ა ძ ე – გამოშორდი, სულ გაანებე თავი. ნუ მიიტან გულთან. მე მაგალითად, იმ თერთმეტ წელიწადში მასწავლეს ჩემთვის მშვიდად ყოფნა.

ს ო ს ო – ყველამ დავიგუბოთ პირში წყალი? სწორედ ეგ არის ბოროტება. თქვენგან მოდუნებული, გულგრილი კაცი გააკეთეს.

ს ა ლ დ ა ძ ე – თუ ჭკვიანად არ იქნები, შენგანაც გააკეთებენ. რწყილი გინახავს თუ არ გინახავს გაგონილი მაინც გექნება. რწყილებს ერთი თვისება აქვთ: თუ დაიჭერ და ჭიქაში მოაგროვებ, წამდაუნუმ ხტიან, ჭიქის კედლებს აწყდებიან, მერე ნელ-ნელა მშვიდდებიან და ბოლოს ჭიქას რომ ააცლი, ადგილზე რჩებიან. ეჩვენებათ, რომ ისევ ხუფის ქვეშ არიან.

ს ო ს ო – ჰოდა, რწყილებიდან ხომ უნდა განვსხვავდებოდეთ. ხომ ხვდები, რომ ის ხუფი უკვე აგვაცალეს.

ს ა ლ დ ა ძ ე – ჯერ ვერაფერს ვხვდები, ჯერ მარტო სიტყვები მესმის. ესეც არ იყოს, ჯერ სხვებს დავუცადოთ. ნუ იქნები ის პეტრე, პავლეს მოსვლამდე ტყავი რომ გააძვრეს. ბედაურებს ჭედდნენ და კურდღელი გარბოდა, შენ სადღა გარბიხარო, შენ ხომ ბედაური არა ხარო, დაგჭედავენ და მერე ამტკიცე, რომ ბედაური არ იყავიო, ყურცქვიტამ. ჰო, ნუ გეცინება, შენნაირ ბედაურებთან ერთად შენნაირი კურდღელიც ბევრი დაჭედეს.

ს ო ს ო – მე მაინც უნდა ვთქვა!

ს ა ლ დ ა ძ ე – არ იტყვი. თუ ჭკუის ნატამალი შეგრჩენია, არ იტყვი. შენი თავი შეიცოდე. იცოდე ჩვენ ძალიან წინ წავედით. შენს წინააღმდეგ უფრო დახვეწილი მეთოდებით იმოქმედებენ.

ს ო ს ო – მე მზადა ვარ!

ს ა ლ დ ა ძ ე – შენ იქნებ მზადა ხარ, მაგრამ ჩვენ არა ვართ მზად. შენ ირგვლივ დაშინებული თაობა ცხოვრობს.

ს ო ს ო – თქვენ გეჩვენებათ, შიში მანამდე სახლობს ადამიანებში, სანამ ჯერ კიდევ შეუძლიათ მოთმენა. ჩემს გულში შიშის ადგილი აღარ არის. კარგად ბრძანდებოდეთ.

ს ა ლ დ ა ძ ე – ნახვამდის.

ორივენი სხვადასხვა მხარეს გადიან. სცენა ბნელდება. შემობრუნდება და მაშინვე ნათდება. ლერი, მიმოზა და ნანა ტელევიზორთან სხედან. კარი ნანამ გააღო. კარებში სოსო დგას. ნანა ისე გაოგნებული და შემკრთალი შეჰყურებს ქმარს, თითქოს ათი წელია არ ენახოს. სოსო თავისი მაგიდისკენ მიდის, ნანა მიჰყვება. მიმოზა და ლერი მეორე ოთახში გადიან.

ნ ა ნ ა – სოსო.

ს ო ს ო – ჰო.

ნ ა ნ ა – რა ვქნათ, სოსო, რა გადაწყვიტე?

ს ო ს ო – ბავშვებმა იციან?

ნ ა ნ ა – არა. ახლა დარეკა ვილაცამ. თქვენაო, ქალბატონოო, გმირის ცოლი ბრძანდებითო. თქვენი მეუღლის გამოსვლაზე მთელი ქალაქი ლაპარაკობსო. გადაეცით, გამაგრდესო. რა თქვი ასეთი?

ს ო ს ო – რა ვთქვი, არაფერი. ძალიან შორს მოგვინია ინერციის ასაღებმა უკანსვლამ და წინა კლდეზე გადახტომა რომ გვინდა, უნებურად, უკანა ხრამში არ ჩავცვივდეთ-მეთქი. ჯერ მარტო საგაზეთო დაპირებებია და სხვა არაფერი, გამბედაობა არ გვეყოფნის, საქმის დასაწყებად-მეთქი. საქმე კი ის არის, რომ ძველ, დამყაყებულ ცხოვრებას ერთხელ და სამუდამოდ შეველიოთ-მეთქი. ისე როგორც ნახევრად დაორსულება არ შეიძლება, არც ნახევრად გარდაქმნა და ნახევრად საჯაროობა დაგვყარის ხეირს-მეთქი. ხალხს იმედს ნუ გავუმტყუნებთ, თორემ ეს მათი ბოლო შემართებაა. მერე სამუდამოდ ზურგს შეგვაქცევენ და აღარ დაგვიჯერებენ-მეთქი. ესაო, ზურგში ხანჯლის ჩაცემა არისო, შიომ. რატომაა თუ ქალი ხარ, ზურგში ხანჯლის ჩაცემა?

ნ ა ნ ა – სოსო, რა ბზიკმა გიკბინა. ჯერ გეცლია სხვისთვის. რალა შენ მოგცა სიტყვა იმ ჩვენი ცოდვით სავსე თავმჯდომარემ. რა ვქნათ ახლა?

ს ო ს ო – ხვალ კრებაა დანიშნული ჩემ გასაკრიტიკებლად, მე ჩვენი განყოფილების კრებაზე გამოვედი, ხვალ მთელი ინსტიტუტის კრებაზე გამაქიაქებენ. რაც ვთქვი, იმას არავინ გააგებინებს ხალხს. ცალ კარში თამაშით იქნება. დემაგოგს, მოლაყბეს, მოლაღატეს დამ-

იძახებენ და უნდა ვიჯდე ჩუმად. თუ ბიჭები არიან, მათქმევიწინონ, რასაც ვფიქრობ ბოლომდე და მერე მაკრიტიკონ.

ნ ა ნ ა – შიომ რაო?

ს ო ს ო – თუ შენი თავი, ცოლ-შვილი და მე ცოტათი მაინც გეცოდებით, ბოლომდე მუნჯივით იჯექი კრებაზე, ბოლოს გამოდი და თავზე ნაცარი წაიყარე, შეცდომისთვის ბოდიში მოიხადე და პატიება ითხოვეო. ეს ყოფილა სულ მათი დემოკრატია.

ნ ა ნ ა – შენგან არ მიკვირს, სოსო? რისი იმედი გქონდა. სხვას რას ელოდი?

ს ო ს ო – ვიცოდი, როგორ არ ვიცოდი. ვიცოდი, ჯერ დემოკრატის მოსამზადებელ ჯგუფში რომ ვსწავლობდით ყველანი და სხვისი აზრის პატივისცემის შეგნებამდე გრძელი გზა გვედო, მაგრამ რაკი თვითონ წამოსცდათ თავისუფლად ვიკამათოთო, მეც სიტყვაზე დავიჭირე და აღარ მოვეშვი. ხერხი უნდა ვიხმაროთ: ახლა ყველამ უნდა დავალოთ პირი და ვიძახოთ, რა მადლობელი ვართ, რა დიდებული საქმე გაკეთდა, აყვავდა ჩვენში დემოკრატიაო. შერცხვებათ მერე ნათქვამის უკან წაღების. ჩვენ თვითონ უნდა დავიბრალოთ და გამოვიგონოთ რალაც-რალაცები.

ნ ა ნ ა – რა პასუხი მიეცი შიოს?

ს ო ს ო – რას ვეტყობი. შენ ეჭვი გეპარება, რომ სოსო კახაძე ხვალ ტრიბუნაზე არ დადგება და ბოდიშს არ მოიხდის? შიოს თავისი ტყავის ეშინია. თანამშრომლის უღირსი საქციელისთვის ჯერ კიდევ ხსნიან დირექტორებს. ჩვენ ხომ ერთადერთი სახელმწიფო ვართ მსოფლიოში, სადაც სხვისი დანაშაულისთვის პასუხს აგებინებენ, სად იყავი აქამდე, რატომ ვერ შეატყვე, მარჯვნივ რომ იფხანდაო.

ნ ა ნ ა – იქნებ, ახლა ასე სჯობდეს. იქნება სწორად გირჩევს შიო. მეშინია სოსო. ჩვენ მარტო რომ ვიყოთ, ჯანდაბას ჩვენი თავი. ლერი დაიჩაგრება. თქვი, შევცდითქო. ჩაიაროს ამ ქარბორიამ.

ს ო ს ო – ღმერთო რა საშინელებაა. როგორ აგისხნა, რომ ჩემი უკანდახევა ახლა, მართლაც რომ ღალატი იქნება სიმართლის სათქმელად გამზადებული მილიონი კაცის წინაშე.

ნ ა ნ ა – მაგრამ ის მილიონი კაცი თავის ბინას მიაშურებს, როცა შენ, უკეთეს შემთხვევაში, სამსახურიდან გაგაგდებენ და ულუკმაპუროდ დაგსვამენ, უარეს შემთხვევაში კი გიჟად გამოგაცხადებენ, ან ავტოკატასტროფაში მოგაყოლებენ.

ს ო ს ო – ისევ შიშის კარეტაში ვზივართ და შიშის ცხენებს მივერეკებით. შეიძლება თუ არა ერთხელ მაინც შენში ცოლმა, ოჯახურ სიმშვიდესა და იდილიას დახარბებულმა ქალმა არ ილაპარაკოს?

ნ ა ნ ა – ძალიანაც რომ მსურდეს, ალბათ, ვერ მოვახერხებდი. ყოველთვის მეგონა რომ ჟანა დ'არკების მსგავსნი მხოლოდ წიგნში ცხოვრობდნენ. ასე სულელური სურვილია, რომ არ მინდოდეს ჩვენი ბედნიერება კრებაზე შენს მოუზომავ გამოსვლას გადავაცოლო? თანაც მშვენივრად იცოდი, რომ შენი თუნდაც ყველაზე რიხიანი გამოსვლა, საბოლოო ჯამში არაფერს შეცვლიდა.

ს ო ს ო – არ არის ასე, ნანა. შეიცვალა. რომ იცოდე, უკვე შეცვალა.

ნ ა ნ ა – კაცი ხარ. ცოტა უნდა ითამაშო. ბრმად თავის წაგება გამიგონია? რაო დათუნია?

ს ო ს ო – ნანა, მე ავუსხენი, რომ არაფერი შემიძლია.

ნ ა ნ ა – ახსნა ასეთ სიტუაციაში ყველას მშვენივრად შეუძლია, სოსო – კაცი შენი ახსნა-განმარტების მოსას-

მენად კი არ მოსულა. უჭირს და დახმარება უნდა. საქმე უნდა, საქმე.

ს ო ს ო – თუ არ შემოიძლია?

ნ ა ნ ა – სხვათა შორის, მართალი გითხრა, მის მდგომარეობაში მყოფ კაცს მცირე, ტყუილი იმედი მაინც უნდა გაატანო.

ს ო ს ო – შენ ხომ იცი, მე თვალთმაქცობა არ შემოიძლია.

ნ ა ნ ა – თვალთმაქცობას არც არავინ გთხოვს. შენი სიჯიუტემდე მისული თავმოყვარეობითაა ეს ერთადერთი შვილი, რომ უსამსახუროდ დაგვიდის.

ს ო ს ო – კარგი, თუ ქალი ხარ. (სოსომ ტელევიზორი ჩართო. ტელევიზორში პროგრამა ვრემიას უჩვენებენ. სახეგაბადრული დიქტორები ამაყად საუბრობენ „საბჭოთა ადამიანების შრომითს მიღწევებზე“. ყველანი ტელევიზორს შესცქერიან. ზარის ხმა. აფორიაქდნენ. მიმოზამ ქუჭრუტანაში გაიხედა. შემობრუნდა მხრებანურვით).

მ ი მ ო ზ ა – მოხუცი ქალია, შავები აცვია.

ნანამ გაიხედა სათვალთვალში.

ნ ა ნ ა – ახლავე ქალბატონო ნადია. (სოსოს და ოჯახის სხვა წევრებს მიუბრუნდა). ნადიაა საგარეჯოელი.

ს ო ს ო – ნადია?

ნ ა ნ ა – ჩვენთან მანონი რომ დაჰქონდა (ნანამ კარი გააღო), მობრძანდით, ქალბატონო ნადია.

კარებში ცისკენ ხელაპყრობილი შაოსანი მოხუცი ქალი დგას.

ნ ა დ ი ა – ღმერთო, ნინონმინდის ხატო და ცხრაკარის მთავარანგელოზო, მუხლმოდრეკილი გვედრები, შენ გადააფარე შენი მოწყალე კალთა, აწ და მარა-

დის ნურაფერს გაუჭირვებ ჩემი სოსოს და ჩემი ნანას ოჯახს (მერე ხელებდაუშვებლად გადახედა მასპინძლებს), რამდენჯერაც, შვილო, ცისკარზე, მე უთქვენოდაც, ეს ლოცვა მეთქოს, ღმერთმა ისე გაუმარჯოს და დამიბრუნოს ჩემი ლევანაი, სადაც არის, იქედანა.

ნ ა ნ ა – გვჯერა, ქალბატონო ნადია, გვჯერა, შემობრძანდით.

ნ ა დ ი ა (შემოვიდა, ყველას სათითაოდ გადაეხვია) – ლერი შვილო, რამოდენა ვაჟკაცი გამხდარხარ, აბა, თუ იცნობ თუ არ დაგავინყდა ნადია ბებოი, კაკა რათ არ მომიტანეო, კარებში რო დამხვდებოდი (მიმოზას შეაცქერდა). ე, თვალმაყვალა გოგოი?

ს ო ს ო – ჩვენი ნათესავია. სტუდენტია.

ლ ე რ ი – ფრიადოსანი.

ნ ა დ ი ა – ღმერთმა გაბედნიეროს, შვილო, შენი ფრიადებითა და შენი პატარქალობითა. ნანა გენაცვალე (ტელევიზორისკენ გაიხედა). თქვენ ხელი არ შაიშალოთ. ჩემ სოსოსთან პატარა სათხოვარი მაქვს, ეგერ მივჯდებით მე და სოსოი. ორ სიტყვას ვეტყვი და ამ წუთში გეახლებით, დასარჩენად სადა მცალიან; სახლეული ოხერ-ტიალად დავაგდე და ქალაქს წამოვედი (ნადია და სოსო მაგიდის სიახლოვეს დასხდნენ, ოჯახის დანარჩენი წევრები ტელევიზორს შესცქერიან. სინათლის წრეში მხოლოდ ნადია და სოსო არიან).

ს ო ს ო – სად დაიკარგეთ, ქალბატონო ნადია, სულ დაგვივიწყეთ.

ნ ა დ ი ა – ველარ დავდივარ, შვილო. საქონელიც აღარა მყამს. შანახვა ძალიან გაჭირდა, საძოვრები აღარ არი. ორიოდე ძირ ვენახს ვუვლი და მივაჯახირებ ამ წუთისოფელს. შენ რასა იქმ, როგორა ხარ, ჩვენო საამაყო, შვილო სოსო.

ს ო ს ო – არა მიშავს (მხარზე ხელი ჩამოისვა), ცოტა მარცხენა მხარი მტკივა.

ნ ა დ ი ა – დამიდგეს თვალი. ეგა შვილო, ნერვის გაციებამ იცის. ოფლიანზე ნიავი დაგკრავდა. საქონლის შარდით რომ სამი-ოთხჯერ შაიზელდე, იმ წუთშივე გაგივლის, ჩემი ლევანას მზემა. აბა, რო მცოდნოდა, ხო თან წამოვიღებდი. რა ვიცოდი შვილო, თუ მხარი აგტკივდებოდა, ღვთის წყალობით ჯანმრთელი კაცი ხარ. ძროხის შარდი, შვილო, დამიჯერე, დროული ქალი ვარ! შაგიძლია ჩვარში დაასველო და ღამით ბეჭზე დაიდო.

სოსოს უნდობლად გაეცინა.

ნ ა დ ი ა – ახლა თქვენა აღარაფრისა გჯერათ. ი, ძველი ხალხი ყველაფერს მართალს ამბობდა, მამიჩემის ცხონებამ.

ს ო ს ო – ხომ გაგიგონიათ, ქალბატონო ნადია, ჩვენც მართალი ვიქნებით, როცა აღარ ვიქნებითო.

ნ ა დ ი ა – ეგრე არ არი შვილო, ჩვენა ზოგჯერ მეტისმეტი სიჩქარითა, ცუდსა კარგიც გავაყოლეთ. ვერ შავინახეთ ძველების სიტყვაი. ვერ გადავარჩინეთ. თუ ასე ვიარეთ და ხანდახან უკან არ მოვიხედეთ, რაღაც უბედურებას გადავეყრებით. ჩვენ სულელი წინაპრები როდი გვყავდნენ. რაკი ხალხი იქმოდა, ალბათ საჭირო იყო. აგრეც ხომ არ შეიძლება, მე მოვედი, მე ვარ და ჩემი ნაბადიო. სხვას თავი დავანებოთ, ე ავადმყოფობები რომ გახშირდა, თქვენ როგორა ჰფიქრობთ, რის გამოა? ამტოლი წამალი და ექიმი სად იყო ძველად: განა ძველად არა კვდებოდა კაცი, მაგრამ ვინ რა იცოდა. მოკვდაო იტყოდნენ, მორჩა

და გათავდა. ახლა ზუსტად იციან, რისაგანა კვდება, წნევაო, გიპელტონიაო, ასეც კიბო შეეყარაო. ეს ყველაფერი ზეპირად იციან, მაგრამ როგორ უშველონ ამაზე კი უკაცრავად გახლავან. თუ მოვკვდები, კაცო, სულ ერთი არ არი რა მამკლავს? მთავარია არ მამკლა, მიშველო. ძველადა ერთს გეტყოდნენ, ახლანდელი დოხტურებივით მკითხაობას ვინ დაგინწყებდა, ექიმს როგორ დაცდებოდა – მე ამ სენის არა მესმის რაო. თუ ექიმს მიაგნებდი, ეგ იყო თავი ქუდში გქონდა. არა და სოფლის ექიმბაშები ჰკურნავდნენ ხალხსა. ყური დამიდგე: ჩემი უფროსი დაი თელეთს იყო გათხოვილი, ორმოცი წლისას რაღაც სახადი შაჰყროდა, დაკუთულიყო, ხელ-ფეხს ველარა ჰხმარობდა. მე და მამაჩემი ჩავედით ურმითა. ორივენი ხარებივით ვბლაოდით, ისე დაგვწვა მაგ ქალის საცოდაობამა. კუნძივით დაუდეთ ურემს და ჩამავიყვანეთ. ჰაი ექიმი, ჰაი წამალი, საქმეში ხარ? არაფერმა უშველა. სოფლის ბოლოს თულუხჩი ცხოვრობდა. მაშინ თულუხჩობა იყო. შავ კოლას ეძახდნენ. იმ დღეს ჩვენს ქიშკარზე ჩამაველო, რას აწვალეებთ მაგ ქალსაო, თიანეთს გადით, ერთი ურემი ცხვრის კურკლი მაიტანეთო. ოღონდ ახალი უნდა იყოსო, ამ კვირისაო. კასრში ჩაყარეთ. თვით რომ კარგად ჩახურდება, როგორც ქვის აბანოი, იგრე სცოდნია ჩახურება, ცოტაც ცხელი წყალი ჩაასხით და ყელამდე ჩასვით ავადმყოფიო. სანამ გაუძლებს, იყოს, მერე ნაბადში შაახვიეთ და ორ საათს არ დაბანოთო. უთქვამს და წასულა თავის გზაზედა. მეორე დღესვე თიანეთს გამიყენა მამაჩემმა. იგრე მოვიქეცით, როგორც დაგვარიგა თულუხჩმა. როგორ გგონია? ლევანას გეფიცები, ოთხჯერ ჩახურდა კასრში ჩემი და და,

მეხუთედ, გაუარა. შარშან გარდაიცვალა ოთხმოც-დასამი წლისა, რი დახუთვა, რა ქარები – მისმა სახსრებმა, ეგ იყო და ეგა, ტკივილი არ იცოდნენ.

ს ო ს ო – მაინცდამაინც თიანეთური ცხვრის კურკლი იყო საჭირო თუ თუშური ცხვრისაც გაჰკურნავდა, ქალბატონო ნადია?

ნ ა დ ი ა – არა გჯერა. მაინც საიღამ გაჩნდით, კაცო, ამდენი ურწმუნო თომა ამ ქვეყანაზე? ჩემ კბილებსა ჰხედამ? (კბილები დაკრიჭა და კურდღლისა და მგლის მულტფილმის პერსონაჟით შეაცქერდა სოსოს).

ნ ა დ ი ა – თქვენა როგორც კი კბილი აგტკივდებათ, მაშინ-ათვე ექიმთან გარბიხართ. ეგრე არ არი? ახლანდელებსა მოთმინების ჭიბი მოჭრილი გაქვთ. ექიმი კიდენა, არც აციებს არც აცხელებს, ბურღამს და ბურღამს კბილსა, ბურღამს და ბურღამს. ნერვი უნდა მავჰკლაო. რათ უნდა მაჰკლას ნერვი კაცო? ე ნერვი რო საჭირო არყოფილიყო, ღმერთი არც დააყოლებდა კბილსა. ნერვმკვდარი კბილი კიდე ერთ წელიწადში მოფალფალდება; დაავლებს ექიმი რკინის გაზსა და ამოგთხრის. ამაი ეძახიან მკურნალობასა. პაპიჩემმა მასწავლა თორმეტი წლის ბავშვსა იგრე და იგრე ჰქმენი კბილი რო აგტკივდებაო. აი, შახედე ჩემს კბილებსა. ახლა ნადი და სხვების კბილები ნახე, ჩაბურღულ-ჩაუბედურებული, შაგეცოდება პირდაპირ. თუ კბილი არ გივარგა, საჭმელ თივის გემო აქვს, ეგრე არ არი?

ს ო ს ო – მაინც რა გასწავლათ პაპათქვენმა?

ნ ა დ ი ა – ძნელი არ არი: შავი და წითელი პილპილი, გამხმარი ქინძი, ნედლი ოხრაბუში და ზაფრანი ერთმანეთ უნდა შეანაყო და თაფლით შაზილო. ორჯერ დაიდებ მტკივან კბილზე და მეტიც აღარა უნდა. ღრძილსაც ამაგრებს და კბილსაცა.

ს ო ს ო – მჯერა, ქალბატონო ნადია, მჯერა.

ნ ა დ ი ა – შენ ეს მითხარი, ეხლანდელი დობტურები სურდოს თუ არჩენენ?

ს ო ს ო – რასა?

ნ ა დ ი ა – სურდოსა, უბრალო სურდოსა. მე გეტყვი: ვერა შევლიან. ჰაი ასკოფელიო, ჰაი სტეპტოციდიო, ჰაი პენიცილინიო! სურდო კი თავისას სანამ არ ამოიჭამს, არ მოგეშვება, ეგრე არ არი?

სოსო თავს უქნევს.

ნ ა დ ი ა – იქნებ არ არი ეგრე. იქნება უკვე გაიმარჯვა ექიმობამ, გრიპსა და სურდოზედა? შენ არ მამიკვდე. რა კიბოს მორჩენაზე კვინტილიანობთ, როცა უბრალო სურდოი, გაციების სურდოი მოგვრევია. დამიგდე ყური და დაიხსომე: თუ სურდო შაგეყრება, ექიმ ნუ შაანუხებ. გასინჯვა-გაშუქებაში უფრო ცივდება კაცი. დანექი თბილადა, ყელში ბრონეულის ან ოსპის წვენი გამაივლე. ცოლს ფეტვი გააცხელებინე, ჩვარში გამაჰკარ და კეფაზე დაიდე. გედოს, სანამ არ გაგრილდება. მერე ისევ გააცხელებინე და ისევ დაიდე. ხორციანს ნურაფერს შასჭამ. ქერის კორკოტი და შემთბარი ღვინო მიირთვი. იმ ღამეს ეგრე. დილით კიტრივით იქნები, ქორფა კიტრივითა.

ს ო ს ო – დიდი მადლობა. სათხოვარზე ბრძანებდით, წელან, ქალბატონო ნადია.

ნ ა დ ი ა – შვილო სოსო, სერიოზული სათხოვარი მაქ შენთანა. შორ გზას ვადგევარ, ივრესკში უნდა ჩავიდე. ჩემი ლევანას კვალს მივაგენ, იგეთი გრძნობა მაქვს, უსათუოდ ვნახამ ლევანას. ხომ იცი, ამოტოლა გზაა. ამ ბებერ დედაკაცსა, მანდ რამე არ დამემართოს, სადმე გზის მტვერში არ ჩავნელდე უპატრონოთა.

გული რომ შამილონდეს, კაცმა ხომ უნდა გაიგოს, ვინა ვარ, ვისი მკვდარი ვარ და ვის დავეკარგე. ქალაღი უნდა ეგრე დამინერო: ამ ქალაღდითა-თქო, ნადია შავყურაშვილი აცხადებს-თქო, მითამ მე ვაცხადებ, რომა, ეგა ლევანა სამადლიშვილი რჯულიერი ცოლი გახლავს-თქო და თავი უძრავ-მოძრავ ქონებას-თქო, ამ ორმოცი წლი ნაჯაფ-ნაოხრალს-თქო, უკლებლივ, თუ ცოცხალია, თავი ქმარ-ლევანა სამადლიშვილს უტოვებს-თქო, რათა იმან გაიხმაროს და გაიხაროს-თქო თავი ცოლშვილშია. ხოლო თუ ლევანა არ გამოჩნდეს-თქო, არც მისი ნაგრამი გამოჩნდეს-თქო, მაშინ ე უბედური ნადიას დანატოვარი მის მაზლსა და ახლო ნათესაობას ჩაბარდეს-თქო. ეგრე დამინერე, შენს მუხლებს ვენაცვალე.

ს ო ს ო – ივრესკში რა გინდათ, ლევანას კვალს როგორ მიაგენით?

ნ ა დ ი ა – ემ საათში გიამბობ, შვილო სოსო, ემ საათში მოკლედ და გასაგებათა, ეგრემც ჩემი ლევანა ღმერთმა დამიბრუნოს. შარშან, დეკემბერში (თითებზე ითვლის) მალე შვილო თვე გასრულდება, მივიღე დეპეშაი. როცა მამითარგმნეს მეზობლებმა, სუ ფრენით ჩავვარდი ფოსტაშია, ე დეპეშა ჩემი ლევანასგან არიმეთქი, კაცო. ატრიალა, ატრიალა და საიღამა ჩანს, რო, არც მეტი, არც ნაკლები, შენი ლევანას გამაგზავნილიაო? ფოსტი გამგემა!

ნახე, შვილო, ნახე მიზეზი ჩემი ძილკრთომისა. „პრასიმ სააბჩიტ ზდოროვიე და მესტონახაჟდენიე ნადია შავყურაშვილისაო“, ვასილიი კარავაევი სწერამს. ივერსკიდანაა გამაგზავნილი. ნადია შავყურაშვილი კიდე მე გახლავარ. შვილო, თუ გინდა, ცხრა ხატზე დევიფიცებ, რო ეგ სუ ჩემი ლევანას

ოინებია. თუ ნამდვილად შენი ლევანაა, თავისი სახელით რად არა გწერამს დეპეშასაო. გულზე გამხეთქა იმ დღეს ნონლიკაანთ ლიზამა. ვინც ლევანას იცნობდა, მისგან არაფერი გაუკვირდება, აქაც ეგეთი ანცი და ღვთის პირიდან გადავარდნილი იყო. რა ვი, რა შეემთხვა; კაცია, განა მინდვრი ნიავია შაუმჩნევლად გაილიოს ვენახბოლოშია. იქნება ჰრცხვენთან კიდეცა, შვილო, ყველა რო ნაიდ-ნამავიდა და ეგ კიდეც ამტოლხანს შაჰრჩა ივრესკშია. იქნება ნელ-ნელა უნდა შავგაჩვიოს თავის მოსვლასა, სიხარულის ელდაი რო არ შაჰყაროს თავის გადარჯუებულ დედაბერსა. მაშ, ჭკვიანი კაცია, იცის თავისი საქმეი.

ცხრამეტისა გავთხოვდი, შვილო. სამი დღე ვიყავით ერთადა ცოლ-ქმარი. ორმოცი წელი გავიდა ამ ლოდინშია. ზოგჯერ ვიფიქრებ, ეგ რო აქა ყოფილიყო, ნეტა როგო გავიდოდა-მეთქი წლები. ყველა თავისებურად ბედნიერია, შვილო, განა ლოდინი არ არის ბედნიერება. ორმოც დღესავით გაირბინა ამ ორმოცმა წელმა და მთელმა სიცოცხლემ. არც ერთი წუთით არ დავიჯერე ლევანას სიკვდილი. იმ დღესაც, როცა შავი ქალაღი მოვიდა და დედა-ბუდიანა ღანვებს ვიხოკდით, გავიდოდი ჩემს ოთახში, სარკეში ჩავიხედავდი და ჩემს თავს ვეტყოდი! ნეტავ რა გაღრიალებს, განა ვერ ხვდები, რო ეგ ქალაღი ეშმაკის შეთხზულია, იქნებ სულაც გულში ჩაუვარდი ვინმეს და ჩემს მოსალორებლად მოჩმახა-მეთქი ლევანას სიკვდილის ამბავი. ლევანა ისეთი მკრჩხალი და ცაგამწევი იყო, ტყვია როგორ მოჰხვდებოდა-მეთქი, ქა. სუ ამ ფიქრებში ვიყავი, ეს წლები, აკი მართალი ვჰყოფილვარ, აკი ცოცხალია ჩემი ლევანა, შვილო, ეგრემც თვალიჩინი ნუ მოაკლდება შენს მოყვარ-მოახლესა.

ჩემი საქმე ეგრეა, შვილო; მე ამათ ველარ დავუცდი. გული გამინყალა ფორტა-კომისარიატში სიარულმა. სანამ მუხლში ჯერ კიდევ წვენი მიდგა, ბზი კეტი უნდა დავიჭირო და გავუდგე ივერსკი გზასა. კითხვა-კითხვით კაცი ერუსალიმს ჩავიდაო. თუნდ ქვეყნის დასალიერს იყოს ივერსკი, უნდა ჩავიდე. ე ხუთიოდე ცხვარ-ბატკანს მივაყიდი, რვაჩაფიანი მიდგას, იმასაც გზას მოვუნახამ, ორიოდე გროშს მოვაქუჩებ და როგორც კი დათბება, ყინულეთში იქეთ გზა აღარ არიო, ავდგები და წავალ.

რამ აგაცუნდრუკაო, ეგ ბებერი ძვლები აქ დაატიეო, ნონლიკანთ ლიზამა, იმია ახლა ცოლ-შვილიც ეყოლება და ვინ იცის, იქნებ შვილიშვილებიც ასევია ბუზივითაო. შენი დანახვა რაში უნდა, რა ტალიკა ბიჭები შენ გაუჩინე და დაუზარდე აქაო.

ჰყვანდეს, ქა, ცოლ-შვილიცა ჰყვანდეს, თუნდა ჯაჭვით იყო მიბმული იმ თავის ივერსკზედა, მე ჩემი დარდი და ინტერესი მაქვს. აბა, ლიზა რას გაიგებს, შვილო, ჩემს წუხილსა. ოცი წლის ბიჭი იყო, მას უკან არ მინახავს. ნეტა როგორია, ნეტა თუ მაუხბდა სიმძიმე, ნეტა ჭალარა თუ შაჰრევია იმ გრუზა თმაშია: ნეტა ლამაზად თუ დაბერდა. ერთხელ თვალ შევაავლებ და დავბრუნდები ჩემს კოჭრეთშია. უნდა ვნახო, რომ არა ვნახო ქა, სიზმრები შამშლის. რაც ეს დეპეშა მივიღე, ყოველ ღამე ფანჯარასთან დგა და მეძახის: „ნადი იგრე რამ დაგაძინა ქალო, ერთი რო აღარ გამეპასუხე, არაქათი გამითავდა ძახილითაო“. წამავხტები, ერთ გაიღიმებს თავისის ალალი ღიმილითა, ოცის წლის ბიჭის ღიმილითა და სანამ ფანჯარასთან მივფამფალდებოდე, გაიწევა და სიბნელეს შეერევა,

არა, არა, უნდა ვნახო. წლებდამძიმებული, ქარ-შეცვლილი, დაჰბერებული უნდა ვნახო ჩემი ლევანა, თორო ოცი წლი ბიჭის სიყვარული ჩემ ასაკში სირცხვილია, ქა. ნაზამთრალს რო დათბება, ვაზს ფოფოლი გაუმაგრდება, პირველი ფურჩვნას მოვრჩები და წავალ.

პაუზა. სოსო ქალაღზე რალაცას წერდა მთელი ამ მონოლოგის განმავლობაში, ხანდახან თავს აიღებდა, უსმენდა ყურადღებით, ახლა როცა ამბავი დამთავრდა, თითებით თვალსმომდგარი ცრემლი შეინმინდა დ თავი ჩაჰქინდრა.

ს ო ს ო – უნდა წახვიდეთ, ქალბატონო ნადია, თუ გული გთხოვთ, უნდა წაბრძანდეთ.

ნ ა დ ი ა – შენს მუხლებს ვენაცვალე, შვილო, სოსო. ეგეთი ბრძენი და ჭკვიანი რომ მყავხარ. შენს გარდა მთელმა ქვეყანამ დამიშალა ივერსკში წასვლაი. არ გირჩევთაო, ნადია ძალო, აბა იმათ რა იციან, გულის ძახილისა.

ს ო ს ო (ქალაღი გაუნოდა) – აქ ყველაფერი ისე სწერია, როგორც მითხარით. ერთი ცალი ქართულადაა, ერთიც რუსულად, ივერსკში, იქნებ, დაგჭირდეთ. ოლონდ ნოტარიუსს უნდა დაამონმებინოთ, თორემ ძალა არ ექნება.

ნ ა დ ი ა – კი შვილო, ხვალ რაიონში მივადგები ჩვენ ნატარუსს, დავარტყმევინებ ბეჭედსა. განა არ ვიცი, ბეჭედი გარეშე ახლა ქალაღდ ძალა არა აქვს (ქალაღები თავის დეპეშასთან ერთად შეახვია და უბეში ღრმად შეინახა). დიდი მადლობა გენაცვალოსთ ნადიაი (ხელე-ბი აღაპყრო), როგორც მე შენ გამახარე შვილო, სოსო, აგრემც გაგიხაროს და გაგიმრავლოს შენი ვაჟკაცი. ეგრე მგონია ქა, ჩემი ლევანა უკვე შინ არი და დირეს

მიყრდნობილი მელოდება-მეთქი. შინ ვერც კი შავი-
დოდა, იმამი მოუკვდა ჩემი თავი, გასაღებით ვკეტავ
სახლსა (დაფაცურდა), უნდა გავიქცე, კაცს გული არ
შაულონდეს, ამოტოლა გზა ექნება გამოვლილი (ყვე-
ლას ჩამოუარა და გადაკოცნა).

ს ო ს ო – რომ დაბრუნდებით, შეგვატყობინეთ ამბავი, ქალ-
ბატონო ნადია.

ნ ა დ ი ა – მაშ, შვილო სოსო, მაშ უთქვენოდ როგორ იქნება
(კარებში გასული ნადიას ხმა ისმის, ვიღაცას ესაუბრება).
სახლშია შვილო, შინა ბრძანდება.

წამიც და კარებში ელდარი გამოჩნდება. ალკოჰოლით დაღ-
ლილ-დაჭმუჭენილ, მაგრამ მაინც სანდომიან სახეზე არაამქვეყნ-
იური ციაგი დაჰნათის, ყველანი სათითაოდ შეათვალიერა, არცთუ
მაინცდამაინც მთვრალია.

ე ლ დ ა რ ი – საიდუმლო მაქვს შენთვის გასამხელი, სოსო.

ს ო ს ო – მოდი ელდარ, მოდი.

ელდარი სწრაფად გაშინაურდა. სოსოს ხელკავი გამოსდო და
მაგიდისკენ წაიყვანა. მიიხედ-მოიხედა. სხვები ტელევიზორს
დაუბრუნდნენ.

ე ლ დ ა რ ი (საიდუმლო ჩურჩულით) – კარგად დამიგდე, თუ
კაცი ხარ ყური. თუ გაგეცინოს, გამცინე, თუ სი-
სულელედ მოგეჩვენოს ჩემი საქციელი, მითხარი –
სულელი ყოფილხარ-თქო. შეწყვეტით არ შემანყვე-
ტინო, ამას გთხოვ ძალიან, შენთან (მიიხედ-მოიხედა)
ისეთი ხომ არავინაა?

ს ო ს ო – ნუ გეშინია.

ე ლ დ ა რ ი (სკამი უფრო ახლოს მოაჩოჩა) – ორი წელი გახდება
მალე, რაც ამ საქმეს მივსდევ. არაა გლახა საქმე,
ზოგი, შე კაცო, მარკებს აგროვებს და ზოგი ცარიელ
ბოთლებს, მაგრამ დაძრახვით, მათაც არავინ ძრა-

ხავს. მე საჰობავოთ და სალადავოდ არა მცალია, კა-
ცურ საქმეს ვაკეთებ. აჩემებული როდი მაქვს. სხვანა-
ირად არ შემიძლია. ჯერჯერობით დაშლითაც არავინ
მიშლის. შენ გიტყდები პირველად, ჯერ არავისთვის
გამიმხელია. თუ გამიგეს, მე მგონი, მადლობას არ
მეტყვიან. შენ რატომ გიტყდება იცი? სხვა კაცი ხარ,
სუფთა და გემრიელი. თუ გამცემ, ალალი იყოს შენ-
ზე. ბოლოს და ბოლოს, ათასი ჯურის თვალთმაქცი
დადის ამ ქვეყანაზე. იმ დიდ თვალთმაქცობებში ამ
ჩემს შეცოდებას ყველაზე უმტკივნეულო თვალთმაქ-
ცობას დაარქმევენ. ბოლოს, ალბათ, მეც მომწყინდე-
ბა და თავს გავანებებ. ჯერ კი ძალიან გამიტაცა და
გითხრა სიმართლე, ნამეტანი გავერთე, ვერ ხვდები,
რაშია საქმე?

ს ო ს ო – ვერა.

ე ლ დ ა რ ი – გადავეჩვიეთ ერთმანეთის მოფერებას და
პატივისცემას ადამიანები, ჩემო სოსო. არ ვიცი
რამ მოიტანა ეს ამბავი, მაგრამ ძალიან გაუფტურ-
ამგელდით ერთმანეთს. რაც დრო გადის, უფრო და
უფრო ძნელი ხდება ავისაგან კარგის გამიჯვნა, რომ
იცოდე, რა დახვეწილი მანერებით, რა მორგებული
ანგელოზის ნიღბებით დააბიჯებენ მგლები ცხვართა
შორის. შენ არ იცი, რა ცუდ გუნებაზე მაცენებს, აგერ
შენ გვერდით რომ კაცი ცხოვრობს და ერთ მშვენიერ
დღეს რომ გამოგიცხადებენ – ჟულიკი აღმოჩნდაო.
ძალიან ბევრი დამნაშავე ხომ არ დავგროვდით-
მეთქი, ხანდიხან ვეტყვი ჩემს თავს. გუშინ ის იმას
იჭერდა და ასამართლებდა. იმ გამსამართლებელს კი
დღეს, სრულიად კანონიერად, თვით ასამართლებენ.
ეს რატომ ხდება იცი? ბევრმა დაივიწყა, რომ ერთი
ანგარიშის ჩაბარება, სამსჯავროზე ერთი წარდგო-
მა, თუ გინდა ერთი განკითხვის დღე ყველას ელის.

ყოველდღე იმდენი უსიამოვნო ამბავი მესმის, იმდენი ავაზაკი ტრიალებს ქვეყანაზე, რომ გადავწყვიტე, მართალი, კეთილი ადამიანების ლაშქარი შევქმნა. მართალი კაცის აღმოსაჩენად ასეთ მულამს მივაგენი: რალა ქურდობაზე და სიგლახეზე იყოს, ეწეროს ჩვენებური კაცი გაზეთში კაი საქმეზე-მეთქი. ასეთი ამოცანა დავუსვი ჩემს თავს. რას ჩავდივარ, თუ იცი, ახლაც ვერ მიხვდი?

ს ო ს ო – ვერა.

ე ლ დ ა რ ი – რას ვაკეთებ და კაი კაცის აღმოჩენაზე ვმუშაობ. ჩემი ფანარი ასეთია: დავდივარ ამ ქვეყანაზე მიამიტი კაცის ნილაბით და ხალხს საგმირო საქმეების ჩადენის პირობებს ვუქმნი. ძნელი არ არის, მაგრამ არც მთლად იოლი საქმეა. რამდენჯერმე ტაქსში განზრახ ჩავტოვე ფული და საბუთები, მაგრამ ამ ხერხმა ბოლომდე ვერ გაამართლა; ორმა ტაქსის შოფერმა გარაჟში რომ მიიტანა „დარჩენილი“ ნივთები და მადლობაც მიიღო, მესამემ ქე მიითვისა მშვენივრად ჩემი ხუთი თუმანი, საბუთები კი ფოსტით შინ გადმოგზავნა (მიმოზამ არყიანი ბოთლი და ჭიქა მოიტანა, ელდარმა დაისხა და დალია).

ახლა უფრო მარტივ ილეთებზე ვარ გადასული. დავდგები წყლის პირას და, რომ გამისწორდება კაცი, ვისკუპებ ტანსაცმლიანად. ზოგს არც უნდა საშველად მოხმობა, დაუფიქრებლად გადმოგყვება. ზოგი, თუ შეეშინდა, ყვირილს მაინც ატეხავს. ერთმა, ამას ნინათ, კაი ხანს მაყურყუმალავა წყალში. ახალი ხიდიდან გადავხტი, ამოვყავი თავი და მიშველეთ-მეთქი შევბლავლე. დგას და ჩამომჩერებია ზემოდან. შენ არ მომიკვდე, არც ინძრევა, ხმასაც არ იღებს. ბოლოსნინა ჩაყვინთვის დროს მიიხედ-მოიხედა, ხელი ჩაიქნია და წავიდა. კაცია მაგი?

ს ო ს ო – მერე, შენ ?

ე ლ დ ა რ ი – რა მე. გამოვცურე და გამოვედი. ერთხანს ხანძარზე ვაპირებდი დასპეციალებას, მარა ჯერ ერთი, ხანძარი იშვიათადაა, და მეორეც – ხანძარში მუშაობა ჭირს მოგეხსენება, ცეცხლში უნდა შევარდე, რომ კაცს გადაარჩენიო თავი. წარბების და უღვაშების გატრუსვას თავი დაანებე, ვაი თუ ვერ გადაგარჩინოს, სად მიდიხარ მაშინ. იმ დღეს რკინიგზაზე პირველად გავედი და გაამართლა. გავწექი გარდიგარდმო რელსებზე: მოდის მატარებელი. დამინახა, როგორც ჩანს მემანქანემ, დაამუხრუჭა ლოკომოტივი, მაგრამ ბოლომდე მაინც ვერ გააჩერა. ჩამოხტა ის დალოცვილი, გამოიქცა, გამოასწრო მატარებელს და ვითომ გულშემოყრილი, გადამათრია რელსებიდან. შენ როგორ ფიქრობ? ორ კვირაში საპატიო რკინიგზელის ნიშანი მიიღო და გაზეთშიც განერეს, როგორც მამაცი მემანქანე.

ს ო ს ო (გაოცებით და სიცილით) – კი მაგრამ, რომ არ ჩამომხტარიყო და არ გამოერიდებინე?

ე ლ დ ა რ ი – ცალი თვალი იქეთ მქონდა. როგორც კი მომიახლოვდებოდა ლოკომოტივი, მაშინვე გავგორდებოდი განზე. აბა მას მოვაკვლევინებდი თავს? შენ მითხარი, რით გაკეთდა ცუდი საქმე? ერთი კაი კაცი ხომ ამოვატივტივე ამ ქვეყანაზე, მან ხომ თავისი საქმე გულით გააკეთა. ხომ არ იცოდა, რომ ეს სცენა ჩემი დადგმული იყო. ესე იგი მართალი კაცია, მისთვისაც ხომ კარგია, სხვა თვალით შეხედავს უფროსობა საპატიო რკინიგზელს. ა, ეს საიდუმლო მინდოდა გამემხილა სოსო შენთვის.

ს ო ს ო – აგაშენა ღმერთმა.

ე ლ დ ა რ ი (დაისხა და კიდევ ერთხელ დალია, უკვე საკმაოდ შეზარხოშებულია, წამოდგა და კარებისკენ მიდის,

კარებში შემობრუნდა). ჩემი არ შეგეშინდეს, სოსო, მე ჩემი ფუნქცია ნაპოვნი მაქვს. შენ სხვებს მიხედე... სხვებს მიხედე, ცოდვიანებით აივსო ქვეყანა. იქნებ, როგორმე შევავროვოთ მართალი ხალხი და გადავარჩინოთ, გავიყვანოთ გაღმა ნაპირზე... ვიცი, დღევანდელი ამბავით არ უნდა მოიცალო შენ ამათთვის. ხერხემალში გადატეხავენ და მერე რეაბილიტაციის ქალაქს მიართმევენ შენს შთამომავალს. შენ სხვა საქმისთვის ხარ გაჩენილი. არ შეაჭმევინო თავი. გესმის შენ?! (გააცილა სოსომ ელდარი და ლიფტის სიახლოვეს ისმის მისი ლაპარაკი).

ს ო ს ო – ჩემთან ბრძანდებით?.. რატომ არ გამაგებინეთ... ზარი დაგერეკათ... დიდი ხანია იცდით? – მობრძანდით, შემობრძანდით...

შემოდის ორი ელევანტურად ჩაცმული მამაკაცი. შემოდგომის თბილი დილისთვის ცოტა არ იყოს, შეუფერებელია მათი ჩაცმულობა. ორივენი ჰალსტუხებსა და კოსტუმებში არიან გამოწყობილი. ერთ-ერთს, შედარებით დაბალს და უფრო ენერგიულს, პატარა შავი ჩემოდანი („დიპლომატს“ რომ ეძახიან) უჭირავს. მეორე უფრო მაღალი გრძელ, ყინტორა კისერს ხშირად ატრიალებს, თითქოს კისრიდან თავის ამოძრობა (ან კისრის დაგრძელება) სურდეს. კატის ნაბიჯებით, ფეხაკრეფით შემოვიდნენ, ბოდიშ-ბოდიშ, თავებს ლოკატორებივით ატრიალებენ, უკვე მოასწრეს ყველასი და ყველაფრის დათვალიერება.

ს ო ს ო (მაგიდისკენ მიუთიებს) – აქეთ მობრძანდით (ორივენი სწრაფად მოსწყდნენ ადგილს და სინქრონული ნაბიჯით წავიდნენ მაგიდისაკენ, დასხდნენ სკამებზე, დაბალმა „დიპლომატი“ სკამის ფეხს მიაყუდა).

დ ა ბ ა ლ ი – ათას ბოდიშს გიხდით, ბატონო სოსო, ასე გვიან შეწუხებისთვის.

მ ა ლ ა ლ ი – გვარიანი ხანს ვიდექით გარეთ. ვერ გადაგვეწყვი-

ტა შემოსვლა. თანაც ტანი გვიგრძნობდა, რომ სტუმარი გყავდათ.

ს ო ს ო – როგორ გეკადრებათ, რაა საბოდიშო, არც ისე გვიანია.

დ ა ბ ა ლ ი – ეს (კარებისკენ ანიშნა) ელდარი იყო ხომ? დიდი ხანია თქვენთან დადის?

ს ო ს ო – ძველი მეგობრები ვართ.

მ ა ლ ა ლ ი – სულ წავიდა ხელიდან, ეგ უბედური.

დ ა ბ ა ლ ი – აწუხებს ხალხს.

მ ა ლ ა ლ ი – ნეტავი ის ჩანგლის ამბავი თუ მართალია.

ს ო ს ო – რა ჩანგლის?

დ ა ბ ა ლ ი – ცოლისთვის ჩანგალი დაურტყამს ერთ საჩოთირო, უკანა, რბილ ადგილას.

მ ა ლ ა ლ ი – ამ მიზეზით გაექცა ცოლი, არ გაგიგიათ?

ს ო ს ო – არ გამიგია, სიმართლე გითხრათ. იქნებ ტყუილია, მოუგონეს.

დ ა ბ ა ლ ი – შეიძლება ტყუილიც იყოს.

მ ა ლ ა ლ ი – ტყუილი იქნება ნამდვილად.

დ ა ბ ა ლ ი – ჩვენ, პატივცემულო სოსო, თქვენი თაყვანისმცემლები ვართ. სამეცნიერო ცენტრის აპარატში ვმუშაობთ ორივე. ინსპექტორ-ორგანიზატორები ვართ. მე სანდუხაძე ვარ, ეს ჯიჭონიაა.

ს ო ს ო – რომ არ მახსოვხართ? თუმცა, თქვენთან სულ ერთხელ ვარ ნამყოფი, ისიც ამ რვა წლის წინათ.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – ახლები ვართ ჩვენ, პატივცემულო სოსო, არ გემახსოვრებით.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – სამაგიეროდ, თქვენ სულ გვახსოვხართ და სულ ჩვენი ყურადღების ქვეშ ბრძანდებით.

ს ო ს ო – დიდი მადლობა.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – თქვენ, ალბათ, ახლა მუშაობდით და ხელი შეგიშალეთ, ხომ?

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – ასეა ნამდვილად.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – მეცნიერული მუშაობა, ა? როგორია (ჯიჭონაიას შეხედა). მარტო ყოფნა, მოვლენებში ღრმად ჩახედვა, წიგნები, ფიქრები... რა აზრი არ მოგივა ადამიანს თავში.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – აჰ, არ მითხრა, არ მითხრა, თუ კაცი ხარ.

ერთმანეთს სიტყვებს ართმევენ პირში, შეთანხმებულებივით ხაზგასმული მლიქვნელობით ლაპარაკობენ. სანდუხაძე ხან აიღებს პატარა ჩემოდან და მუხლებზე დაიდებს, ხან ისევ სკამის ფეხებს მიადგამს.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – აღფრთოვანებულები ვართ თქვენი პიროვნებით, პატივცემულო სოსო და ამიტომ შეგანუხეთ ასე გვიან.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – სალაპარაკოდ აქვს მთელს ქალაქს თქვენი გამოსვლები, თქვენი პრინციპულობა, თქვენი გამბედაობა.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – ასე უნდა, აბა რა, კაცი ერთხელ ცხოვრობს ამ ქვეყანაზე, აბა, ჩვენ ვართ კაცები?

ს ო ს ო – რა ვიცი, რაღაც ვერ ავანწყეთ ეს ჩვენი ცხოვრება, მთლად ისე არ გამოგვივიდა, რომ გვეგონა...

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – აჰ, შენ გენაცვალე, თქვენ ამას რომ ამბობთ, არ გეშინიათ ხომ სრულებით, პატივცემულო სოსო?

ს ო ს ო – რა მოგახსენოთ, მაგრამ, შე კაცო, შენ თუ არ თქვი, მე თუ არ ვთქვი, ზარი თუ ვინმემ არ ჩამოჭკრა, ხომ დღითიდღე უკან წავა, ისედაც დაქანებული საქმე. ოდესმე ხომ უნდა შეიცვალოს რაღაც, ვინმემ ხომ უნდა შეუჩუჩხუროს ლაღარს. თავი ვინმემ ხომ უნდა აიტკივოს.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – მართალია, პატივცემულო სოსო, მაგრამ ისიც ხომაა დასაფიქრებელი, ამ თქვენი გაბედვით ეშველება ვითომ საქმეს?

ს ო ს ო – თქვენ როგორ ფიქრობთ?

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – მე მგონი, არ ეშველება.

ს ო ს ო – არა, ჩემო ძვირფასო, იმედი ღმერთმა ნუ მოგვიშალოს, ვისაც იმედი დაკარგული აქვს, გადადგეს და სხვას დაუთმოს სკამი.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – ვის?

ს ო ს ო – ვისაც სჯერა. ვისაც სუფთა ხელები და სინდისი აქვს.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – რა გარანტია გვაქვს, რომ ერთი რომ გადადგება, მის ადგილზე მეორეც იმნაირი არ მოვა?

ს ო ს ო – მოდიან კიდეც, მაგრამ პატიოსანიც ხომ ბევრია.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – თქვენ მაგალითად, რამდენი ხანია, რაც ასე ხართ.

ს ო ს ო – როგორ?

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – ასე გაბედულად რომ ხედავთ ყველაფერს.

ს ო ს ო – ბევრი ვიფიქრე, და ამ ბოლო დროს ასეთ დასკვნამდე მივედი: როგორ შეიძლება ანგარიშმიუცემლად აკეთო მთელი ცხოვრება, რასაც გიბრძანებენ. აღარ არის ახლა ის დრო... წავიდა. შენი უფროსები შეუმცდარი ადამიანები რომ არ არიან, კარგად ხედავ, ადექი და ხანდახან გაბედე – ასე არ ივარგებს, არ გამოვა-თქო. ჩამოგახრჩობენ ამის გულისთვის? მე მგონი არა – აი, ასე ვუთხარი ჩემს თავს.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – აჰ, „მაღადეც“.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – ეს, მართლაც, კარგად გითქვამთ თქვენი თავისთვის, მაგრამ გაიგებენ სწორად ამ თქვენ გაბედულებას?

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – ვაი თუ, ავი მუსაიფი დაინახონ თქვენს სიტყვებში.

ს ო ს ო – ესეც მართალია. ზოგი ხელმძღვანელი სარჩევად მოსულს ახლოს არ იკარებს. არ გვენდობიან. ხანდა-

ხან ჩვენკენაც უნდა გადმოიხარონ, უნდა მოგვესაუბრონ. რა იქნება, ადამიანურად წამოსცდეს ვინმეს, ცოტა გაგვიჭირდა ამხანაგებოო, ვინ არაა დღეს ამის გამგები? რატომ უნდა მიიჩნიო მტრულად, თუ მე შენგან განსხვავებული აზრი დამებადა?

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – ჯერ ერთი, მტერი რად უნდა იყო და რომც იყო, რას წაიღებ. ჩვენ, ჯერჯერობით, იმაზე უფრო მაგრად ვდგავართ მინაზე, ვიდრე ზოგიერთს ეჩვენება. სიტყვაზე მოგახსენებთ, მაგალითად.

ს ო ს ო – მეც მანდა ვარ. შეიძლება მე თვითონ იმ კუდა ხარს ვგავარ, სხვებს რომ ბუზებს უგერიებდა, მაგრამ სათქმელი მაინც უნდა ითქვას.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – მაინც ხომ?

ს ო ს ო – ჯერ ეს უნდა გავარკვიოთ, მართლა უნდათ ქვეყნისთვის სიკეთე, ვისაც ვგულისხმობ, თუ ყასიდად ლაპარაკობენ.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – ვთქვათ, უნდათ.

ს ო ს ო – თუ ასეა, უფრო ღონიერი, თამამი ნაბიჯები უნდა გადავდგათ ისტორიის გზაზე. ყალბ სიტყვებს, ხმა-მაღალ ფრაზებს უნდა მოვეშვათ, ჩვენზე წინ წასულ ქვეყნებს დავუთბეთ და დავუზავდეთ. ხალხის გულისთქმას მივყვეთ, ამა თუ იმ ისტორიული პერიოდისთვის საჭირო თეორიები ძვირფას რელიკვიებად გამოვაცხადოთ და მუზეუმებს დავუთმოთ, ახალ, ეპოქის შესატყვის ფიქრებს დავუნყოთ ძებნა.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – იქნებ, ვისაც თქვენ ზოგჯერ გულისხმობთ, ცოტა მეტსაც ფიქრობენ და ცოტა უკეთესადაც.

ს ო ს ო – არა, ჩემო ძვირფასო, სამწუხაროდ ვერ არის ასე. მართალია, ვეძებთ გზებს, მაგრამ ისე ვეძებთ, რომ უკლებლივ ყველას თეთრი ხელთათმანები და გაუთოებული შარვლები შეგვრჩეს, ასე არ გამოვა. მე

რომ ვინმე დამავალბდეს, ხვალვე მივართმევდი სიას – გამოგონილი, ათასობით სკამის გასაუქმებლად. სიას იმისას, თუ რამდენი უფროსი უნდა დარჩეს აღმასკომ-სამმართველოებში და ვინ უნდა მოკიდოს ძროხის ბანარს ხელი. ხვალვე გაივსება მუშაკაცით ეს ქვეყანა და ცხოვრებასაც სხვა ხალისი მიეცემა.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – აჰ, შენ გენაცვალე. აი, მესმის გაბედულება. მაგრამ ხომ მიდის გარკვეული მუშაობა ამ მიმართულებით, პატივცემულო სოსო? ხომ იჭერენ დამნაშავეებს?

ს ო ს ო – განა ეს კომპანიური დაჭერები და პოტენციურ დამნაშავეთა ერთი სკამიდან მეორეზე გადასმა რაიმეს შეცვლის?

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე. თქვენ ობიექტურ კაცად მიგაჩნიათ თავი ხომ? აბა ობიექტურად რომ ვიმსჯელოთ, მორალურ-ფსიქოლოგიური კლიმატი რომ გაუმჯობესდა, ეს ხომ დიდი ძვრაა.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – აბა, მართლა ისე ხომ არ არის საქმე, პატივცემულო სოსო, მექრთამეობა ხომ მოისპო? მოისპო, ბაზარი ხომ გაიაფდა? გაიაფდა.

სოსოს გაეცინა.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე (ჯიქონაიას შეუბღვირა). მაცალე ლაპარაკი, ჯიქონაია, თუ შეიძლება, ერთი რამ უნდა გითხრათ, პატივცემულო სოსო. ჩვენ ხომ ასე გვიყვარხართ და გვიყვარხართ, ჩვენს თავმჯდომარეს შეუყვარდით, ამ ბოლო დროს, ძალიან.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – კი, ნამდვილად, სულ თქვენ ხსენებაშია.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – ასე ამბობს, ვინ გვყავს პატივცემული სოსოსთანა მართალი და გაბედულიო. პატივცემული სოსოს ყოველგვარი პირობები უნდა შევუქმნათო.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – ასე ამბობს კი. მიკვირს პირდაპირ, რამ შეაყვარა თქვენი თავი ასე.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – მაგრამ, როგორც ყველა კაცს, მტრები, თურმე თქვენც გყოლიათ.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – აბა, არ მოველოდი სიმართლე გითხრა.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე, ამას წინათ ერთი ქალაღი მოვიდა: სოსო კახაძე რომ სიმართლეს ქადაგებს, კითხეთ ერთი ჩვიდმეტი წლისამ თავის ბიძაშვილს – მაქსიმეს თოფი რატომ ესროლა და რატომ არ დაისაჯაო.

ს ო ს ო (შემცბარი ღიმილით). ეგ იყო, მართლაც... გამივარდა... გადარჩა კაცი და აღარ მიჩივლეს...

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – კიდეც ენერა იმ წერილში: ლაფსანის საშარვლე რომ მიიღო ქრთამად მისაღებ გამოცდებზე, ის სოსო კახაძეა ახლა თავს მამა აბრამის ბატკნად რომ აცხადებს და ქვეყნის გასწორება რომ უნდაო?

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – აბა, ეს რა გასახსენებელი იყო არც კი რცხვენია ზოგიერთს.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – ქალის საკითხზე იყო კიდეც რაღაც უსიამოვნო ფაქტი, აღარ მახსოვს (ჯიქონაიას შეხედა). ჰო, აბა, ცხრა წელიწადია საყვარელი ჰყავს და (ხმას დაუნია) მგონი, ფეხმძიმედ უნდა იყოს ახლა ის ქალიო?

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – აბა, ასეთი ცილისწამება შეიძლება? მაგრამ უსაქმობის და მახათის არაკივითაა, ზოგს საქმე რომ შემოეღევა. მაშინ იწყებს სხვის ბედში ხელების ფათურს და ამას მხილებას და გაბედულებას ეძახის.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – სახლშიო ლოთი და აფერისტი დაუდისო. საეჭვო საქმიანობის კაცთან კადრულობს ლაპარაკს და ჭიქის მიჭახუნებასო, ვინ ჰკითხავს სხვას, ვინ შემოვა ჩემს სახლში.

სოსო ყველაფერს მიხვდა, თითქოს დაილია, ისე მოიკუნტა თავის სავარძელში, ჯიქონაიამ და სანდუხაძემ ერთმანეთს გადახედეს.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – ჩვენ თქვენი თაყვანისმცემლები და გულშემატკივრები ვართ, პატივცემულო სოსო.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – ჩვენ ის წერილი, არ მივიტანეთ თავმჯდომარემდე, ჩვენთან ინახება.

ს ო ს ო (ირონიულად, გამშრალი ხმით). დიდი მადლობა.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – ახლა იმის გვეშინია, კიდეც არ დანეროს იმ გათახსირებულმა და თვითონ არ მიათვას ხელებში ჩვენს თავმჯდომარეს.

ს ა ნ დ უ ხ ა ძ ე – რას იფიქრებს, თავმჯდომარე, სოსო კახაძე ანგელოზი კაცი მეგონა და რაების მოქმედი ყოფილაო.

ჯ ი ქ ო ნ ა ი ა – ბოლოს და ბოლოს, ასე კი არაა საქმე. ბატონი სოსო დაამტკიცებს, რომ ეგ ყველაფერი ტყუილია და გაბრაზებული კაცის მიერაა მოჩმახული.

პაუზა. ერთმანეთს თვალებით ზომავენ.

ს ო ს ო (ამოხვნეშით). არა, მოქალაქენო, ეგ ყველაფერი, სამწუხაროდ, მართალია. (სოსო დგება, სანდუხაძე და ჯიქონაია, როგორც შემოვიდნენ, ისე მელიასავით ფეხაკრეფით, ბოდიშ-ბოდიშ გადიან, სოსო კარებიდანვე შემობრუნდა და ქანდაკებასავით გაქვავდა. ოჯახის წევრები წამოდგნენ და მას შესცქერიან შეძრწუნებული სახეებით. სოსო ნელა მიდის ფანჯარასთან და დარაბებს კეტავს. შემობრუნდა, ტუჩზე ხელი მიიღო). სუუ... ჩუმად (სოსო ახლა მეორე ფანჯარასთან მიდის და იქაც დარაბებს კეტავს, ისევ გამოიხედავს და „სსუ ჩუმადო“, იტყვის, მერე ავანსცენაზე გამოდის ელექროჩამრთველებთან დგება „სსუ, ჩუმად, ბატონო ჩუმად“, ეტყვის მაყურებელს, სინათლეს აქრობს და მეორე ოთახში გადის. მკვდრული, ავისმომასწავებელი სიჩუმე ისადგურებს სცენაზე და ამ დროს მოისმის ლერის შემაძრწუნებელი ყვირილი).

ლ ე რ ი – მამა!

ძლიერი, მაჟორული, თმა-ბენვის ამშლელი მუსიკა, შუქ-ჩრდილთა ციალიც განგაშს მოასწავებს. ნანა, ლერი, მიმოზა წამოხტებიან და იმ ოთახში შერბიან, სადაც სოსო შეიკვტა. სცენაზე ერთმანეთის მიყოლებით შემორბიან ლილი (სოსოს საყვარელი), შიო (კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორი), რეზო კოპაძე (სახლმმართველი), სალდაძე (პენსიონერი) და საკაცით ხელში ამჯერად თეთრ ხალათებში გამოწყობილი ინსპექტორ-ინსტრუქტორები – სანდუხაძე და ჯიჭონაია. ყველანი ცდილობენ საერთო არეულობაში როგორმე ოთახში შეაღწიონ, მაგრამ კარები შიგნიდანაა ჩაკეტილი. ისინი ნერვიულად მიმოდიან, ხანდახან მუშტივით ერთად შეიკვრებიან, თითქოს რაღაცას ჩურჩულებენ, მერე ისევ შორდებიან ერთმანეთს. ცალკე დგას ელდარი და რაღაცას ლულულულებს. კარები იღება და სოსოს შვილი ლერი გამოდის. სამარისებური სიჩუმე ჩამოწვა.

ლ ე რ ი – მადლობა ღმერთს, გადარჩა. მნახველებს სამედიცინო კონსილიუმი ბოდიშს უხდის. ვერ შეგიშვებთ, ავადმყოფს ახლა სიმშვიდე და მოსვენება სჭირდება.

სანდუხაძე და ჯიჭონაია საკაცით ხელში საეჭვოდ ამოძრავდნენ. წინ წამოვიდნენ. აშკარაა, ოთახში შეღწევა უნდათ.

ლ ე რ ი (სანდუხაძეს და ჯიჭონაიას) – დავალებული მაქვს გაუწყობთ, ბატონებო, რომ სპექტაკლის ფინალი შეიცვალოს. ბოლო სურათში თქვენ აღარ მონაწილეობთ!

სინათლე ქრება, სცენა შემობრუნდება, ცისფერი ციაგი დაჰნათის თეთრ მოსასხამში გამოწყობილ სოსო კახაძეს. ნელა მოაბიჯებს იგი სცენის სიღრმისა და შუაგულისაკენ. შემალღებულზე ადის და მიკროფონთან დგება, მარჯვნივ ელდარ ქიქოძე მოჩანს.

ს ო ს ო – დრო გავა და იქნებ მოგონებად მაინც ღირდეს ამბავი პატარა კაცისა, რომელიც ერთხელ მაინც მი-

წვდა ჟანგისგან ლამის შეჭმულ ზარს და როგორც შეძლო, ისე შემოჰკრა.

მე თქვენ არ მიცნობთ. ჩემკენ გამოსახედად არ გცალიათ. ყველანი თქვენ-თქვენ ზანზალაკებს მიაჟღარუნებთ ცხოვრების მოსაწყენ ქარავანში. ყველაზე მახლობლებიც ავტობუსში დამგზავრებულივით მესაუბრებიან.

ბედს არ ვემდური, ჩემი ზარის ხმა ყრუდ მაინც მოგწვდათ, წამით ხომ მაინც შეყოვნდით და გაირინდეთ.

იმ გარინდებისთვის, იმ წამისთვის ღირს სიცოცხლე.

როგორც ჩანს, დროთა განმავლობაში ადამიანები ივინყებენ ისტორიის ცეცხლოვან გაკვეთილებს, ანდა ძალით ავინყებინებენ. ყველაფრის დანყება თავიდან მოგვინვეს. ამ ბრძოლაში ერთი მერცხალი რომ ვერას გახდება, მოგეხსენებათ. ყველამ უნდა ასწიოს თავი და, თუ ბევრს ვერაფერს შეძლებს – „ჰეი“ მაინც უნდა დაიყვიროს, რათა ჩვენს თავზე ავად მორიალე ყვავებს აუქშიოს.

თქვენ ისე ცხოვრობთ, თითქოს ორი სიცოცხლე გქონდეთ; თითქოს ეს პირველი სიცოცხლე სასწავლსანწვრთნელად, შეცდომათა დასაშვებად გაქვთ მოცემული და შეგიძლიათ ისე მოექცეთ, როგორც ძველ ეტლს, ადრე და მალე ახლით შესაცვლელს.

სამწუხაროდ არ არის ასე. „ცდების და ცდების სიკვდილსა ვინ არ მოელის წამისად“.

სცენა ერთბაშად ნათდება. სოსო კახაძის წინ მსმენელთა მრევლი დგას. ეს მრევლი საბრძოლველად გამზადებულ, ტუჩმოკუმულ და მუშტმეკრულ ლაშქარს წააგავს.

ს ო ს ო – მე ბრალს ვდებ ყველას, ვისაც ესმის ხმაი ჩემი, მაგრამ დროით დამტვერილ გულს არ აკარებს.

მე ბრალს ვდებ ყველას, ვისაც ძალუძს გულგრილად უცქიროს ატმის ხეს აყვავებულს, ან კალმასს ჩქერში მოდგაფუნეს.

მე ბრალს ვდებ ყველას, ვისაც სინდისი დაუკარგავს და თხუნელასავით სინათლეს ემალება.

გვეყო ყოყმანი და თავის მოტყუება. ჩვენი ყველაზე საშიში მტერი დღესვე უნდა ვიპოვოთ. რესპუბლიკის პროკურორს ვთხოვ კარებში ჩადგეს და გასვლისას ყველას თვალებში ჩახედოს! (სოსო ინყებს ომანთან მაყორულ სიმღერას, დაახლოებით ისეთს, სამოქალაქაო ომის ეპოქას რომ ახასიათებდა. ნელ-ნელა ყველანი აჰყვებიან, სიმღერა მაყურებელთა შორისაც დაირხევა, მთელი თეატრი გუგუნებს).

ბ ა ლ მ ა – ბ ა მ ო ლ მ ა

ერთმოქმედებიანი სატირა